muzeum KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

ZPRAVODAJ

MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

ČERVENEC–ZÁŘÍ 2021

Helfštýnský palác znovu žije

Loni dokončené a slavnostně zpřístupněné torzo renesančního paláce na Helfštýně má za sebou prvních pár měsíců zkušebního provozu. První zástupy nedočkavců stihli stavbu propojující zříceninu se současnou architekturou navštívit ještě před říjnovou uzavírkou.

Jan Lauro

Už na podzim jsme věděli, že reakce na v České republice neotřelý koncept budou více než kladné (raději nepoužívám slovo pozitivní). Mezi podzimní uzávěrou a květnovým znovuzpřístupněním zafungovaly profesionální snímky od studia Boys Play Nice, které doslova obletěly svět. Na řadě předních architektonických a designových magazínech se Helfštýn objevil na titulních stranách. Najednou Helfštýn vstoupil v povědomí i jinak než jako světové centrum uměleckého kovářství.

Značný zájem o nově zpřístupněné prostory a expozice přináší kromě množství turistů, také odborníky zaměřené na dějiny umění, památkovou péči, muzeologii, architekturu a mnoho dalších. Všechny partnery projektu pochopitelně těší zájem a zpětná vazba každého návštěvníka, ale lhali bychom, pokud bychom nepřiznali, že ještě větší radost nám dělají kladné reakce od kolegů „z oboru/ů".

Názor památkové péče vyřkla bezprostředně po otevření přímo generální ředitelka Národního památkového ústavu Naděžda Goryczková, když dokončenou práci shrnula slovy, že takto by mohla vypadat péče o kulturní dědictví v 21. století.

Stavební a architektonická obec vyjádřila své hodnocení udělením Projektu Záchrany a zpřístupnění hradního paláce na Helfštýně ceny Stavba roku Olomouckého kraje 2020 v kategorii Rekonstrukce a obnova. Cenu převzali zástupci zhotovitele (Hochtief, Archatt), projektantů (atelier-r) a Muzea Komenského v Pře-

Dokončení na straně 2

Ve čtvrtek 17. června proběhlo v Praze ve Smetanově síni Obecního domu udílení národních cen Gloria musaealis, které již 19 let oceňuje nejvýznamnější muzejní výstavy, publikace a počiny realizované na území České republiky. V kategorii Muzejní počin roku 2020 převzali z rukou ministra kultury Lubomíra Zaorálka třetí cenu Martin Karlík zastupující atelier–r a ředitel Muzea Komenského v Přerově Radim Himmler v doprovodu helfštýnského kastelána Jana Laura.

Nezbývá, než doufat, že provoz, který se mezi zdi hradního paláce na Helfštýně po dlouhých letech vrátil, přinese všem zúčastněným nevšední zážitky, radostné emoce a uvědomění si vzácnosti chvil, během kterých můžou být u toho.

Radost při převzetí nejprestižnější ceny pro muzea a galerie v České republice, ceny Gloria Muzealis, v Obecním domě v Praze. Zleva: architekt Marin Karlík z atelieru–r Olomouc, ředitel muzea Radim Himmler, kastelán hradu Helfštýn Jan Lauro a Ludvík vysloužil z firmy Hochtief cz.

Mezi mraky: 110 let přerovského letectví

Již 110 let uplynulo od chvíle, kdy se nad Přerovem objevil první letoun, který tak symbolicky započal historii přerovského letectví. Nejen tento důležitý časový mezník v dějinách dobývání vzduchu, ale také další, pro Přerov velmi významné výročí, spojené s československým letectvím, kterým je padesáté výročí od úmrtí jednoho z nejvýznamnějších přerovských rodáků, armádního generála Karla Janouška, se staly podnětem k přípravě výstavy, připomínající nejdůležitější události spjaté s letectvím v regionu, přerovským letištěm a významnými představiteli vojenského i civilního letectví, kteří z Přerovska pocházeli, či zde přímo působili.

Aleš Drechsler

Výstava bude rozdělena do několika tematických celků. Prvý bude věnován počátkům létání v Přerově, letecké činnosti v prvorepublikovém období, vrcholící vznikem vojenského letiště Přerov-Henčlov v roce 1938. Další se bude věnovat počátkům kariéry přerovského rodáka Karla Janouška (1893-1971), jeho kariérnímu vzestupu ve strukturách prvorepublikového letectva, kdy se posléze stává velitelem Zemského letectva

v Čechách. Jeho „hvězdná hodina“ přichází za druhé světové války, kdy se v rámci československého odboje stává nejvyšším představitelem československého letectva ve Velké Británii, v jehož řadách bojuje též řada letců z přerovského regionu. Období druhé světové války si všímá také další oddíl výstavy, jehož těžištěm jsou poměrně intenzivní letecké boje nad regionem, od poloviny roku 1944 až do osvobození v květnu roku následujícího. Poslední významný tématický okruh je spjat s rozmachem letectví na Přerovsku po druhé světové válce, zejména v souvislosti s vybudováním moderního vojenského letiště v Přerově-Bochoři v r. 1952, z jehož dráhy je realizována činnost několika jednotek čs. vojenského letectva, ale působí odtud i civilní letecké společnosti.

Stíhací dolnoplošník Avia BH-3, 1/72. Model zhotovil Jan Landsinger.

Výstava bude doprovázena historickými fotografiemi i trojrozměrnými artefakty, obnášejícími součásti letecké výzbroje a výstroje a také některými součástmi skutečných letadel, pocházejících zejména z v regionu havarovaných strojů. Návštěvníci na výstavě naleznou i takové zajímavosti, jako např. originální vystřelovací sedačku či přídavnou nádrž z letounu L-29 Delfín, výškový anti-G oblek a helmu pilota proudového stíhacího letounu aj.

Prvorepublikový lehký bombardér Letov Š-16, 1/72

Významnou součást výstavy představuje kolekce více než sedmi desítek kusů plastikových modelů letadel, jejichž předlohy brázdily přerovské nebe, sestavených zručnými modeláři jak ze zájmových modelářských klubů tak i jednotlivců, věnujících se této zájmové činnosti na vysoké technické úrovni. Nejvíce modelů (přes čtyři desítky) zapůjčují členové tovačovského („Plastic People of Tovačov“) a olomouckého klubu plastikových modelářů, prostřednictvím známého tovačovského autora „boxartů“ (kreseb na obalech stavebnic modelů) Zdeňka Macháčka a modeláře Ing. Mojmíra Skopalíka. Kolekci resinových modelů převážně moderních letounů dodala kutnohorská firma HpH models. Další zmenšeniny skutečných strojů pak zapůjčili přerovští modeláři Ing. Jiří Hadwiger, Petr Kanovský, Jan Landsinger a Radek Zbořil.

Vzhledem k osobě Karla Janouška a jeho působení ve velitelských strukturách celého prvorepublikového letectva jsme se při výběru modelů letadel neomezovali pouze na typy, které působily z henčlovského letiště (dálkozvědný dvouplošník Aero A-100 a speciálně pro naši výstavu postavený model nejmodernějšího prvorepublikového bombardéru Avia B-71), takže zde bude možno spatřit zmenšeniny strojů, jež sloužily v průběhu celé existence prvorepublikového vojenského

letectva: Avia BH-3, Avia BH-21, Letov Š-16, Letov Š-231, Škoda D-1, Praga E-45, Aero A-102, Aero MB-200 a další, zhotovené převážně v měřítku 1/72.

Armádní generál Karel Janoušek, Air Marshal RAF

Protože Air Marshal RAF Karel Janoušek velel všem československým leteckým jednotkám ve Velké Británii, je typová škála zmenšenin letadel prezentovaných na naší výstavě skutečně široká. Zahrnuje modely letounů v měřítcích 1/72, 1/48 i 1/32 československých perutí stíhacích, bombardovací i jedné letky noční stíhací perutě, nevyjímaje ovšem ani stroje, jež užívali jednotliví Čechoslováci, „hostující" u britských perutí. Ke shlédnutí tak budou různé varianty proslulých stíhacích typů Hawker Hurricane, Supermarine Spitfire, Čechoslováky vzácně používané stroje Hawker Typhoon či Bell Airacobra Mk I., noční stíhačky Boulton Paul Defiant Mk. I, Bristol Beaufighter Mk. VI., známý bombardér Vickers Wellington a řada dalších. Modely též připomenou čs. východní letecký odboj (Lavočkin La-5FN, Iljušin Il-2).

Obdobně jako v případě výstavy „Zkáza z nebe", kterou MKP realizovalo v roce 2014/2015, budou prostřednictvím modelů připomenuty boje „Bitvy o benzín" svedené 15. americkou leteckou armádou s nacistickou Luftwaffe v roce 1944, která intenzivně probíhala i nad Přerovskem a zanechala zde řadu stop a příběhů. Ke spatření zde tak mimo jiné bude jak „čtvrtkový" model bombardéru B-24 Liberátor kapitána Westa, sestřeleného u Troubek, tak i makety strojů jeho pokořitelů, Focke-Wulfů Fw-190 německé Luftwaffe. Posledně vzpomenutý německý typ působil také jako bitevní ještě v posledních válečných dnech z henčlovského letiště.

Bristol Beaufighter Mk. VI. S tímto typem létali i čs. noční stíhači ve Velké Británii, 1/72.

Modelářsky bude na výstavě velmi pestře zastoupeno poválečné období, zejména modely strojů, které působily z bochořské vzletové dráhy, postavené v různých variantách ve všech obvyklých měřítcích. Ke shlédnutí zde budou modely prvého proudového stíhače, startujícího z Bochoře – Jakovlev Jak-23, následovaného nejrozšířenější naší proudovou stíhačkou 50.–60. let Mig-15 v řadě verzí. Model proudového bombardéru Iljušinu Il-28 připomene činnost 46. bombardovací letecké divize z Bochoře (1954-1960). Sedmdesátá až počátek devadesátých

let 20. století je v Bochoři spojen s intenzivním využívám typu Mig-21, především 6. stíhacím bombardovacím leteckým plukem, který létal i s bitevníky Suchoj Su-22M; modely obou typů zde budou rovněž ke spatření.

Bitevníky Suchoj Su-22M z přerovského letiště posloužily jako předlohy modelů Radka Zbořila

Závěrečnou kapitolu působení vojenského letectva AČR v Bochoři představuje zřízení 33. základny vrtulníkového letectva (1994–2013). Toto období bude na výstavě mimo jiné prezentováno kolekcí špičkově postavených modelů pěti bitevních vrtulníků Mi-24D a Mi-24V přerovského modeláře Petra Kanovského v měřítku 1/72, které představují konkrétní „přerovské" stroje s vlastním příběhem.

Model bitevního vrtulníku Mi-24V, který vzlétal v této kamufláži z přerovského letiště v letech 1998-2002 z dílny Petr HIND SCALE MODEL Kanovský

Výstava nezapomíná ani na historii 1. leteckého školního pluku (1973-1994), připomenutého modely cvičných proudových strojů Aero L-29 Delfín a Aero L-39 Albatros. Zmíněno samozřejmě bude i civilní využití bochořského letiště, které, na rozdíl od vojenského, trvá až do dnešních dnů. Připomenou ho např. modely firmy HpH models ve velkých měřítcích 1/32 a 1/48, zachycující poválečný větroň německého původu SG-38, dopravní letoun L-410 Turbolet, nebo dodnes z le-iště působící „aero-taxík" L-200 Morava.

Srdečně vás zveme na vernisáž ve čtvrtek 29. července v 17 hodin a věříme, že vás výstava trvající až do konce října potěší.

Pět let Památníku jednoty bratrské v Přerově

Na den 28. března připadá tradičně Svátek učitelů jako pocta J. A. Komenskému, od jehož narození uplyne v příštím roce 430 let. Letos v tento ten oslavil své 85. narozeniny Zdeněk Svěrák, český dramatik, herec, scénárista, autor písňových textů a spisovatel.

Přerované měli v posledních dvou letech možnost shlédnout v prostorách Městského domu dvě představení Divadla Járy Cimrmana. Naposledy před pandemií v únoru roku 2020 hru České nebe. Obě představení zaznamenala mimořádný ohlas veřejnosti. Jednu z hlavních rolí Jana Amose Komenského ztvárnil herec Zdeněk Svěrák. Byl to nezapomenutelný zážitek pro všechny přítomné diváky. V roce 2016 jsem požádal pana Svěráka o úvodní slovo věnované archeologickému objevu renesanční dlážděné uličky, základů přerovského sboru a domu se školou jednoty bratrské Na Marku, na jehož místě byl postaven nový památník. Od jeho slavnostního otevření uplyne letos 11. září pět let.

Pokračování na straně 6

Celkový pohled na Památník jednoty bratrské objektivem Petra Ludíka

I když se tohoto pro Přerov významného aktu nemohl pan Zdeněk Svěrák zúčastnit, napsal krátké zamyšlení nad přerovskými archeologickými nálezy.

Věřím, že nyní, kdy dochází k postupnému uvolnění přísných opatření a znovuzrození kulturního života, zavítá duchovní otec legendárního Járy Cimrmana osobně do Přerova a společně budeme mít možnost projít se bosi za krásného slunečného dne po vyhřátém povrchu dlážděné cesty, po které před námi kráčel do bratrské školy nejprve jako žák a později coby učitel Jan Amos Komenský.

Zdeněk Schenk

Také se procházíte po původní cestě, kterou kráčíval i Jan Amos Komenský?

PO KAMENECH BOSI

Byl jsem požádán, abych napsal k této zprávě úvodní slovo. Možná proto, že jsem se narodil stejně jako Komenský 28. března, ale nejspíš proto, že roli Jana Ámose hraju na divadle. Mám tu postavu rád, a i když je chvílemi komická, není znevažující, protože si toho velikána upřímně vážím.

Třebaže se v Přerově jedná o vykopávky, Komenský vykopávka není. Čtěte se mnou v jeho Obecné poradě o nápravě věcí lidských: „Jsme všichni v Evropě na jedné lodi... co má být pro nás všechny cílem, je štěstí lidského rodu. Složte zbraně a odějte se rouchem míru... Svoboda, tvrdím, je nejskvělejší statek, stvořený spolu s člověkem a od něj neodlučitelný. Uveďme tedy člověka, pokud možno, na svobodu... Cesta k pravdě vede poznáním, věděním."

Když autor tyto věty psal, asi netušil, jak aktuální budou ještě po tolika staletích. Kdyby to tušil, jeho smutek ze stavu a budoucnosti světa by to jen prohloubilo.

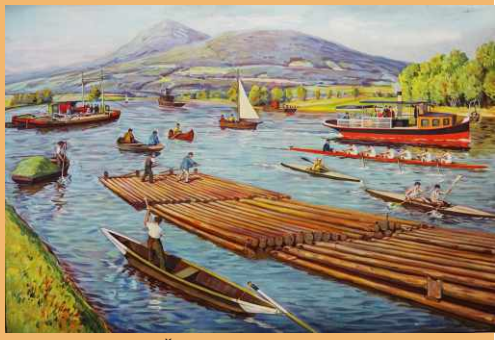
Archeologové odkryli Na Marku základy budov jednoty bratrské. Je to cenné, ale zbyly bohužel jen základy. Mně rozbušila srdce dlážděná ulička. Taková byla, když po ní Komenský chodil do školy v letech 1608 až 1611 jako žák a později i jako přerovský pedagog, a taková je i dnes. To je skvost a učitelé by se měli po něm projít bosi, aby se dotkli kamenů, po kterých náš Ámos („miláček") kdysi nezpochybnitelně kráčel.

Zdeněk Svěrák

Doprava v nedávné minulosti

V druhém patře přerovského zámku budou od poloviny července do listopadu vystaveny nástěnné školní obrazy k prvouce, které zaujmou ukázkami dobových dopravních prostředků nejrůznějších druhů a pro nás již nostalgickou atmosférou.

Jarmila Klímová

Štěpán Andrýsek: Labe u Roudnice

Zachycují pozemní, vodní a leteckou dopravu a různé lokality: nádraží, letiště, přístaviště, dopravu ve městě i na venkově. Obrazy sloužily k výuce, takže neukazují reálnou dopravní situaci, ale co nejvíce různých vozidel a plavidel v daném prostředí tak, aby bylo možno je popisovat a srovnávat.

Pět z nich vytvořil kroměřížský rodák Štěpán Andrýsek (1902–1982). Školy absolvoval ve Vídni a Praze, kde v letech 1920 až 1925 studoval na Vysokém učení technickém, poté žil a působil v Kolíně. Profesí byl průmyslový inženýr. Byl nadaný malíř a kreslíř, krátce navštěvoval uměleckou výuku, ale akademické vzdělání v tomto oboru nezískal, byl samouk. Ve třicátých letech 20. století spolupracoval s nakladatelstvím Josefa Ungera v Brně. Namaloval pro něho na zakázku mj. sedm obrazů dopravních prostředků ke školnímu vyučování, na nichž je úhledně podepsán jako Ing. Andrýsek. Pro vodní dopravu si vybral Labe ve třech místech – u Roudnice, Střekova a v Hamburku. Obraz Labe u Roudnice ukazuje malá plavidla – vory, sportovní a rybářské loďky, plachetnici nebo převozní pramici.

Antonín Pospíšil: Nástupiště

Prostředí železnice a letiště je dokumentováno na obrazech Antonína Pospíšila (1909–2008). Patřil mezi naše nejznámější ilustrátory dětské literatury, zejména knih o přírodě. Vynikl jako malíř leporel, knih pro nejmenší děti, nebo jako jeden z autorů školní pomůcky Živá abeceda. Koncem 30. let vytvořil pro téhož vydavatele Ungera tři obrazy na dopravní témata: Osobní vlakové nádraží (Nástupiště), Nákladové vlakové nádraží a Letiště. Jejich velký rozměr umožnil zachytit podrobnosti každodenního provozu s běžnými činnostmi.

Kromě těchto děl budou k vidění prvorepublikové didaktické obrazy od Gustava Daňka, Viléma Kreibicha a Josefa Ok-

Výstava potrvá od 15. července do 29. listopadu 2021.

Na výlet do školy i o prázdninách

V posledním čtvrtstoletí vznikla zejména v rámci střediskových obcí celá řada malých muzeí, která připomínají život našich předků. Nechybí zde drobné archeologické nálezy, místní kroje, nábytek, připomínky lidových tradic, vybavení starých domácností či zemědělské nářadí. A snad nikde nezapomněli také na zřízení symbolického školního koutku, doplněného alespoň jednou dobovou žákovskou lavicí. Dnes společně navštívíme několik míst, kde se podařilo vybudovat přímo celou expozici v podobě historické školní třídy.

Lubomír Vyňuchal

Pod svícnem tma

Nejprve si připomeneme dvě stará česká přísloví. První praví: „Cizí vidíš pod lesem a své nevidíš pod nosem“, a to druhé zase konstatuje: „Pod svícnem bývá největší tma“. Tímto bychom vás rádi upozornili, že pro úvodní inspiraci nemusíte chodit nikam daleko. Přerovské Muzeum Komenského patřilo v tomto směru k prvním vlaštovkám a dnes si v jeho prostorách můžete prohlédnout hned čtyři takové expozice. Najdete zde repliku školní třídy ze 17. století a dále již výhradně originálními předměty vybavenou školní třídu a kabinet měšťanské školy z doby Rakousko-Uherska, učebnu měšťanky z doby 1. republiky a nakonec ukázku malotřídní národní školy z 50. let 20. století.

Muzeum Komenského v Přerově

Třída plná dětí i s učitelem v Polabském skanzenu v Přerově nad Labem

Skanzenová sedmička

Pokud je pro vás předchozí informace „nošením dříví do lesa“, rádi doporučíme také přerovskou „konkurenci“. Stačí vyměnit Bečvu za Labe a vyrazit do čtvrtého nejstaršího skanzenu ve střední Evropě. V objektu bývalé panské bednárny zde byla vytvořena venkovská škola z druhé poloviny 19. století (1868), jejíž zařízení pochází z muzejních sběrů na Nymbursku a Poděbradsku. Čeká na vás velké překvapení, neboť třída je zcela zaplněna autentickými figurínami žáků a nechybí ani pan učitel. Pokud však trváte na přezkoušení skutečným učitelem, můžeme samozřejmě navrhnout i jiné varianty.

Přezkoušení ve školní třídě skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm

Pokračování na další straně

Školu v Polabském skanzenu v Přerově nad Labem stačí nahradit asi o dvacet let mladší školní třídou v areálu Valašské dědiny, která je součástí Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Tady se jedná o jednotřídní obecnou školu s kabinetem, jež stávala od roku 1888 v Miloňově u Velkých Karlovic. Místní pan učitel se sice snaží především udělovat pochvaly, nicméně má k dispozici i pomůcky pro dobové tresty. V podobném duchu funguje i expozice staré venkovské školní třídy po roce 1945 v obci Zubrnice (vybudovaná r. 1997). K dopravě do zdejšího skanzenu můžete využít i místní motorovou lokálku jezdící z Ústí nad Labem a Velkého Března. Zážitek slibuje i zasednutí do lavic školní třídy z počátku 20. století ve skanzenu „Stará ves“, který je součástí Podkrušnohorského zooparku v Chomutově (rozlohou největší ZOO v ČR, 112 ha).

Doslova srdeční záležitostí je pak návštěva expozice „Obecná škola“ v areálu Fojtství v Kozlovicích u Frýdku-Místku, neboť naše muzeum spolupracovalo na jejím vytváření (2006).

Třída v areálu Fojtství v Kozlovicích

Ze školní třídy s obrázkem císaře Františka Josefa I. můžete projít přímo do kabinetu a následně také do bytu učitele. Zpravidla, když návštěvník vejde do jeho světničky, neopomene pozdravit, neboť pan učitel sedí za stolem a čte noviny. Teprve když se mu nedostane odpovědi,

Kozlovický pan učitel

zjistí ke svému údivu, že se jedná o velmi věrnou figurínu muže, zhotovenou dílnou filmových ateliérů. Místní pokladna funguje zároveň jako obchůdek, přičemž tradiční suvenýry doplňují repliky dobových školních potřeb (dřevěné penály, tabulky, pravítka, strouhátka na tužky či násadky per). Šestým skanzenovým tipem bude Muzeum lidových staveb v Kouřimi, kde na vás čeká opět venkovská školní třída z konce 19. století. Poslední pozvánka míří do Ležnice u Horního Slavkova na Karlovarsku. Místní vesnický skanzen patří u nás mezi ty nejmladší a veřejnosti byl poprvé zpřístupněn v létě roku 2015. Jeho základ tvoří poměrně rozsáhlé selské stavení z počátku 20. století, které však bylo ještě před pár lety téměř na spadnutí. Záchrana přišla doslova za pět minut dvanáct. Na projekt celkové rekonstrukce se naštěstí podařilo získat část financí z evropských fondů, ale konečný výsledek je především vizitkou úsilí a mravenčí práce manželů Soukupových, v jejichž

hlavách se tento nápad zrodil. K největším lákadlům zde patří expozice umístěné v prvním patře, m. j. kompletně vybavená třída obecné školy.

Muzejní tipy

Blízko ke skanzenovým dřevěnkám má také Barunčina škola v České Skalici, expozice dvou školních tříd v barokní roubené škole v Polici nad Metují, školní třída z roku 1866 a byt učitele i kabinet přírodnin v oddělené expozici Městského muzea v Polné (tzv. Brožův dům).

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze

Dvouhlavé tele z kabinetu přírodnin v Polné

Dobovými třídami se pyšní muzea v Bělišti, Blovicích, Bojkovicích, Bystřici nad Pernštejnem, Holasovicích u Opavy, Chocni, Kolovči u Domažlic, Malé Moravě i Malé Morávce, Mariánské Týnici, Novém Městě na Moravě, Poličce, Strakonicích, Svratce, Třeboni, Týně nad Vltavou, Velvarech, Vlkově a Žďáru nad Sázavou.

Školní třída v expozicích zámku Lešná u Valašského Meziříčí

V evidenci i příslušném fotoarchivu máme zpracovanou téměř stovku dalších stálých expozic. Samostatný návštěvnický okruh představuje např. „Školní třída z doby R-U“, která je součástí Muzea řemesel v Letohradě, nelze vynechat zmínku o expozicích Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského v Praze na Malé Straně či Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě.

Další varianty představují specifické stálé expozice k dějinám regionálního vzdělávání. Příkladem mohou být expozice na zámcích v Kravařích (Hospodářská a hospodyňská škola), Úsově a na hradě Sovinec (Lesnické školy), Úštěku (Židovská škola) a nakonec i přímo na Karlově univerzitě v Praze (stálá výstava v podzemních prostorách Karolina). V mohelnickém muzeu můžete zase ob-

jevit pouze stylizovaný „Školní kabinet“ - a jinak celá řada muzeí připravuje ze svých sbírek krátkodobé pedagogické výstavy.

Stará roubená škola v Polici nad Metují

Hračky a fenomén zábavně-vzdělávacích parků

Rozhodně nebude daleko od věci zmínit také Muzea hraček, která by obohatila náš přehled o nejméně tři desítky dalších lokalit. Zde sice naleznete především pouze jednotlivé školní lavice, ale mezi hračkami se vyskytuje velké množství předmětů zaměřených na školu (lavice pro panenky, počitadla, psací tabule, technické modely a pomůcky - parní stroje, mechanické či elektromagnetické hračky).

Interaktivní hračky ve Velkém světě techniky

Naposled jmenované záležitosti jsou rovněž součástí technických muzeí a různých zábavně-vzdělávacích parků (iQ-PARK a iQLANDIA v Liberci, Vida! v Brně, Pevnost poznání v Olomouci, Malý a Velký Svět Techniky v Ostravě-Vítkovicích, Centrum stavitelského dědictví v Plasích, Techmania Science Center v Plzni...), případně sem patří také hvězdárny a planetária.

Velký svět vědy v Ostravě-Vítkovicích poskytné návštěvníkům čtyři stálé interaktivní expozice: Dětský svět, Svět vědy a objevů, Svět civilizace a Svět přírody.

Od koho je káva aneb Přerov do třetice

Kolegové z jiných muzeí nás často žádají o zapůjčení dobového školního inventáře pro jejich výstavy a projekty. Jedno z nedávných oslovení přišlo z Regionálního muzea v Mikulově a týkalo se doplnění revitalizované expozice v Památníku bratří Mrštíků v Divákách o ukázku školní třídy. Rádi jsme vyhověli, tudíž od letošního léta mohou ctitelé obou autorů a milovníci vrcholného díla českého realistického dramatu zasednout do školních lavic z přerovského muzea také v krajině pod Pálavou. A pokud vás vůně nahořklé „Maryšiny“ kávy zrovna neoslovuje, můžeme pro patrioty doporučit návštěvu nedaleké obce u rakouských hranic – Nového Přerova a ochutnávku skvělého vína z místních vinic.

Mimořádný program na nočním Helfštýně

Návštěvníci se v letošním roce mohou těšit na exkluzivní noční prohlídky hradu Helfštýna. Ty jsou připraveny ve třech termínech na červenec a září. Ojedinělý koncept představí hrad, včetně prostoru opraveného a v loňském roce zpřístupněného renesančního paláce, společně se zajímavým programem.

Eva Lehnertová

Palác žije chutí

Jako první čekají návštěvníky noční prohlídky 10. července. Akce s názvem Palác žije chutí spojí hradní architekturu a degustaci českých vín Vinařství Dvůr pod Starýma Horama z Boršic na jižní Moravě. Zpestřením bude program šermířské a divadelní společnosti Malberg. Během putování hradem návštěvníci zastaví na několika stanovištích, kde si mohou vyrazit vlastní minci, zhlédnout ukázku šermu, objevit největší zajímavosti a tajemství o helfštýnském paláci a nakonec ochutnat výběr nejlepších českých vín.

V ceně vstupenky je exkluzivní noční prohlídka celého hradu s průvodcem, doprovodný program, degustace vína a občerstvení. Akce není určena pro děti. Vstupné 500 Kč. Nutná rezervace místa na e-mailu helfstyn.rezervace@email.cz.

Palác žije zrakem

Nočním prohlídkám bude patřit i poslední červencová sobota. Palác žije zrakem představí nově zpřístupněné torzo renesančního paláce tak, jak jej dosud návštěvníci neměli možnost poznat – prostřednictvím videomappingu. Promítání završí noční putování hradem, na které se návštěvníci s průvodcem vydají.

Videomapping je unikátní projekcí přímo na zdi objektu, v tomto případě opraveného renesančního paláce, při které jsou využívány stavební prvky objektu. Celá show je živým představením, které spojuje promítání na budovu (namísto běžného promítacího plátna) a jedinečnou hradní architekturu. Videomapping je čím dál využívanější alternativou novoročních ohňostrojů. K nejznámějším událostem, kdy byl videomapping v České republice využit, patří promítání na budovu Národní muzea k připomenutí Sametové revoluce nebo novoroční videomapping města Prahy.

V ceně vstupenky je exkluzivní noční prohlídka celého hradu a unikátní projekce přímo v nově otevřeném paláci. Nutná rezervace na e-mailu helfstyn.rezervace@email.cz. Vstupné plné 300 Kč, snížené 200 Kč.

Dokončení na následující straně

Zářijové noční prohlídky

Poslední příležitost prohlédnout si hrad Helfštýn pod noční oblohou mají návštěvníci v sobotu 11. září. Komentované noční prohlídky probíhají od 19 hodin vždy v celou hodinu a počet míst je značně omezen. Po otevírací době (v září od 9 do 17 hodin) je umožněn vstup do areálu hradu pouze návštěvníkům s rezervací vstupenek na noční prohlídku. Jde letos o poslední možnost vidět hrad Helfštýn pod rouškou tmy a užít si celý areál v malé skupině.

Rezervace míst na e-mailu helfstyn.rezervace@email.cz. Vstupné 300 Kč/plné a 200 Kč /snížené.

LENKA DUSILOVÁ

Zpěvačka spolu s kapelou Květy přiveze na Helfštýn novou desku Řeka, za kterou získala cenu Anděl.

S dlouho očekávaným albem Řeka sklízí česká zpěvačka Lenka Dusilová úspěchy. Na desku si přitom její fanoušci museli počkat devět let – poslední sólové album vydala v roce 2011. Nejen nové singly, ale i její dobře známou tvorbu uslyší návštěvníci hradu Helfštýna 6. srpna. Zpěvačka vystoupí s kapelou Květy, která ji v současné době doprovází.

Eva Lehnertová

Koncert proběhne pod širým nebem a přinese unikátní spojení hradní architektury a živého vystoupení, vše obohacené o zážitek noční letní scény. Na druhém hradním nádvoří zpěvačka s kapelou vystoupí od 20. hodiny. Zazní výhradně její tvorba, za kterou získala několik cen Anděl – poslední letos, a to hned ve třech kategoriích – Album, Sólová interpretka a Skladba.

Vstupenky na koncert s neopakovatelnou atmosférou lze už nyní zakoupit v předprodeji na pokladně hradu za 300 korun.

16 let od začátků významné české zpěvačky

Lenka Dusilová patří k předním českým zpěvačkám s proměnlivou a neopakovatelnou tvorbou. Na hudební scéně se pohybuje už šestnáct let, na přelomu milénia patřila k hvězdám českého poprockového mainstreamu. V minulosti spojila svůj nezaměnitelný hlas například s kapelami Čechomor nebo Lucie.

Pokračování na straně 14

Její nové album Řeka, které vyšlo v listopadu loňského roku, skrývá nejen zbrusu novou tvorbu a zvuk, ale i zpěvaččina osobní témata. V jedné z písní posluchači slyší vedle Lenky Dusilové také Ivu Bittovou a Moniku Načeva. Na desce Řeka se podílela řada hudebníků a producentů z rozdílných hudebních sfér.

Spojení s kapelou Květy

Paralelou k sólové tvorbě Lenky Dusilové je aktuální spolupráce s kapelou Květy, která zpěvačku nyní doprovází. V uplynulých letech si skupina připsala mnoho úspěchů v anketách českých rádií i v hudebních cenách Anděl, kde třikrát získala ocenění v žánru Alternativní hudba.

Z nových přírůstků do muzejních sbírek

Shodou okolností se nám po uzávěrce minulého čísla podařilo získat hned trojici dřevěných školních penálů, přičemž obrázkový motiv z víka jednoho z nich by mohl skvěle ilustrovat hned dva uveřejněné články. Ten první, který nesl název „Není pes jako PES“, se týkal hlavního atributu sv. Rocha a zároveň připomínal název protipandemického systému. Druhý měl titulek „Zpátky do lavic“ a volal po návratu žáků a studentů z distanční výuky do školních budov.

Podsbírka „učební pomůcky“ obsahuje několik desítek přenosných pouzder určených k bezpečnému uložení psacích potřeb. Dnes se zaměříme výhradně na dobu od přelomu 19. a 20. století až po 50. léta, kdy se pro školní pouzdro všeobecně používalo označení penál. A jelikož je čeština velmi bohatý jazyk, slan-

gově se stejným výrazem označovala také rakev. Materiálem školních penálů bylo samozřejmě dřevo a zhotovené krabičky měly buď výklopné víko na pantech, ale častěji se jednalo o víko vysunovací neboli jazýček, navíc zdobené většinou malovaným obrázkem. Obrázky nám dnes tak trochu pomáhají s určením datace, neboť bez nich se většinou nedá přesně určit, ve kterém desetiletí 20. století byla schránka vyrobena a aktivně využívána. Penály ve sbírce sice máme vesměs opatřeny podpisem původního majitele, ovšem jejich většina byla pořízena díky nákupům v různých vetešnictvích, bazarech nebo přes aukční portály. Velkou radost nám vždy udělá získaný exemplář, kde se dá zjistit jeho přesná historie, ať už je to díky ústnímu sdělení dárce či prodejce, případně přímo uvedeným školním rokem na dně pouzdra nebo vnitřní straně víka.

S obrázkem či bez

U dřevěných penálů také většinou nepoznáte, zda jej vlastnilo dítě z chudé či bohaté rodiny, všechny si byly hodně podobné. Samozřejmě malé výjimky existují, např. víka některých krabiček ukrývají miniaturní kuličková počitadla, horní hrany jsou opatřeny vyrytým měřítkem, malovaný obrázek je opravdu výpravný, případně víko je zdobeno reliéfní dřevořezbou nebo intarzií. Vnitřní prostor mohl být předělen tenkými přepážkami nebo do plného materiálu byly vyfrézovány příslušné drážky. Jiné penály byly zase dvoupatrové, otočné díky kloubu, tudíž umožňovaly dvojnásobný úložný prostor.
A co vlastně patřilo k nejčastějším motivům obrázků na penálech? V naší sbírce se vyskytují květinové, lidové i geometrické ornamenty, krajinky (nejčastěji motiv jezera, města či hradu), zvířata (jeleni, koně, ptáci), dopravní prostředky (letadlo, lokomotiva, parník, plachetnice, vlak), sportovci (atleti, bruslaři, fotbalisté, lyžaři), děti při hře či tanci, pohádkové postavičky (Karkulka, trpaslíci), různá zátiší a předměty (hračky, ovoce a lesní plody), ovšem nechybí ani nejrůznější reklamy (konkrétní továrna, potravinářský či drogistický výrobek). Je nutno podotknout, že obrázek nebyl vždy pravidlem, celá řada penálů ve sbírce je prosta jakékoliv výzdoby.

Nejnovější přírůstky

Obrázek je součástí také dvou aktuálně získaných penálů z 1. poloviny 20. století. Oba jsou stejného typu: obdélníková krabička s víkem na dvou pantech. Na prvním o rozměrech 21,5 x 10,5 x 3 cm uvidíte motiv jezevčíka, u kterého dřepí školák

Obrazový motiv z víka školního penálu „plachetnice a plavci na břehu jezera“

s brašnou na zádech. Druhý penál o rozměrech 22 x 8,5 x 3 cm má již vyloženě prázdninový motiv: jezero, plachetnice a koupající se lidé. Třetí penál sice není opatřen žádným obrázkem, ovšem zaujme především svým poněkud atypickým tvarem, připomínajícím vrbový list, papriku, úzkou hrušku či kapku. Samozřejmě je nutné ignorovat příslušné vykrojení. Celkové rozměry jsou spíše minimalistické (19,5 x 5,1 x 3,1 cm), čemuž odpovídá i úložný prostor o délce 16,5 cm a max. šířce 3,5 cm. Zajímavostí je také výsuvné otočné víko na kloubu (šroubek s podložkou), které se na druhém konci zajišťuje dřevěným kolíčkem, jehož dno zapadá do drážky víka.

Obrazový motiv z víka školního penálu „chlapec a pes“

Atypický školní penál

Retro a penály na cestách

Před časem naše muzeum spolupracovalo na vytvoření expozice „Obecná škola“ v prostorách bývalého fojtství v obci Kozlovice u Frýdku-Místku. Součástí onoho muzea je rovněž obchůdek, který nabízí spolu se suvenýry i celou řadu nově zhotovených retro školních předmětů od násadkových per, přes pravítka až k penálům. Nedávno jsem zaznamenal také zajímavý počin nedaleké dřevařské dílny EKARE, která nabízí školám a jejich zřizovatelům zajímavý dárek pro jejich prvňáčky. Mimo jiné totiž vyrábí penály ze smrkového dřeva, přičemž dle předchozího zadání pogravíruje jejich víko a stěny např. jménem žáka, označením třídy, motivem zvířátka, logem školy, znakem obce nebo příslušnou webovou adresou. Výrobek potom slouží jako netradiční schránka na pastelky.

Penály z našeho muzea také velice často mění své uložení, neboť během roku cestují do jiných institucí, kde bývají součástí školních výstav. Jejich obrázky jsou sice po těch letech spíše vybledlé, vnitřní prostor zase získal patinu díky různým čmáranicím a inkoustovým kaňkám, ale ta krásná nostalgie nakonec všechny nedostatky bohatě vynahradí.

Penály dnes

V současnosti dřevo nahradila kůže, plátno či plasty, pouzdra jsou uzavírána zipem a uvnitř máme k dispozici gumové úchytky různých velikostí pro pera, tužky, pastelky, kružítka, pravítka, nůžky a ořezávátka. Nechybí ani průhledná folie pro rozvrh hodin. Také motivy obrázků jsou poněkud jiné. Zůstala sice zvířátka, ovšem převládají tváře aktuálních celebrit a filmových hrdinů. Stručně řečeno – časově omezená záležitost. Nicméně i ony po čase skončí v muzejním depozitáři.

Lubomír Vyňuchal

Ptačí rezervace Malá Lipová

ORNIS dlouhodobě a úspěšně spolupracuje s Českou společností ornitologickou (ČSO). Jak by také ne! Kromě stejného předmětu zájmu byli dřívější i současný vedoucí stanice ORNIS dlouholetými členy výboru ČSO, současný ředitel ČSO Zdeněk Vermouzek byl také několik let jejím vedoucím. Takže po výzvě z ČSO na vytipování nových adeptů na chráněná území pod křídly ČSO jsme dali dohromady několik tipů – a ono to vyšlo.

Josef Chytil

Na vůbec první ptačí park v Česku, v současné době velmi populární a z hlediska ochrany ptáků velmi úspěšné Josefovské louky u Jaroměře, navážou další dva ptačí parky – Mnišské louky u České Lípy a Kosteliska u jihomoravských Dubňan. V této vybrané společnosti se ocitla výrazně odlišná lokalita – ptačí rezervace Malá Lipová u Přerova. Ta asi nemůže být ve srovnání s ptačími parky ČSO odlišnější – všechny jmenované parky tvoří významné mokřadní lokality. Malá Lipová je ale vyprahlá pískovna se stepní květenou i zvířenou. Předmětem ochrany a předpokládaného (v současné době již potvrzeného!) zájmu veřejnosti je zde hnízdění vlh pestrých – bezkonkurenčně nejbarevnějších ptáků Evropy. Donedávna jasný aspirant na toto hodnocení, náš „létající drahokam“ ledňáček říční, jim vybarvení může jen tiše závidět (viz foto). Vlha pestrá je nejen krásná, ale jde i o jednoznačného adepta na doklad o globálním oteplování; její šíření z jihu na sever nabralo v posledních dvou dekádách téměř raketového tempa.

Malá Lipová je lokalitou, kde by vlhy měly hnízdit i nadále. Předpokladem pro to je udržování vysoké hnízdní stěny v optimálním (nezarostlém) stavu společně s občasným stržením břehu do kolmého tvaru. Dalším, neméně významným faktorem bude odpovídající chování návštěvníků. Ti by měli snad v brzké době dostat dárek v podobě velké ptačí pozorovatelny umístěné tak, aby byl zážitek z pozorování těchto nádherných opeřenců co největší.

Na provozu rezervace se bude rozhodující měrou podílet Moravský ornitologický spolek za odborné spolupráce s ORNISem. Na tomto místě je také záhodno vzpomenout bezproblémová jednání s dosavadním majitelem lokality, městem Přerov, se kterým došlo v takřka rekordním čase k vyřízení všech nezbytných formalit, zaplacení požadované částky a zapsání příslušných pozemků do katastru nemovitostí. V současné době se připravuje ustanovení patronátní skupiny nad touto lokalitou. Velký zájem projevili jak představitelé místní části Žeravice, na

jejichž k. ú. lokalita leží, tak i nejbližší další blízké obce Rokytnice. Na lokalitě bude probíhat i monitoring zaměřený na některé skupiny bezobratlých (pavouci, brouci, blanokřídlí), rostliny i houby.

Pozitivní douška:
Netušíme, jak se o vyhlašování této rezervace dozvěděly i břehule říční, v době zmíněných jednání zimující někde v Africe jižně od Sahary. Faktem je, že se letos na Malé Lipové objevilo zcela znenadání několik stovek párů (počet obsazených nor jsme odhadli na 560 – 580), které v době psaní tohoto příspěvku již intenzivně krmí mláďata. Jedná se o nečekané překvapení, protože břehule zde již mnoho desítek let nehnízdily. A protože se jedná v rámci Česka o ohrožený druh, získala Malá Lipová ihned do vínku další příjemnou starost – postarat se o vhodné bydliště i břehulím.

Břehule říční

Břehule i vlhy mají požadavky na hnízdiště prakticky totožné (viz foto hnízdní stěny). Nezbývá než popřát oběma druhům úspěšné hnízdění i do budoucna a návštěvníkům nevšední zážitky z pozorování.

Ptačí rezervace Malá Lipová u Přerova. „Ementál" ve stěně jsou desítky hnízdních nor břehulí říčních.

A co Hefaiston? Bude letos?

Tyto otázky jsme slýchali víc než často. Nebylo snadné odpovídat, zvlášť ve chvílích, kdy lockdowny a přiškrcené okresy komplikovaly běžný život. Přesto již na jaře zpravidla s přípravami mezinárodního setkání kovářů začínáme a z loňska dobře víme, že oddalovat start lze, ale ne příliš dlouho. To už by taky akce nemusela do cíle vůbec doputovat

Eva Lehnertová

Definitivní rozhodnutí padlo na začátku května po návštěvě Olomouckého kraje, konkrétně pana radního Žůrka. Jeho optimismus a příslib, že má akce podporu, nám vlil novou krev do žil a hned následující den jsme se mohli pustit do práce.

Oslovili jsme přátele kováře, abychom je informovali, že se navzdory okolnostem pokusíme 39. Hefaiston uspořádat - tradičně poslední srpnový víkend 27. až 29. 8. 2021.

Spolu se srdečným pozváním jsme jim dodali i přístup k přihlašovacím formulářům na novém webu akce (hefaiston-helfstyn.cz) a odezvy na sebe nenechaly dlouho čekat. Nemylte se, je nám úplně jasné, že očekávat rekordní účast tvůrců,

nebo zájemce ze všech koutů světa by bylo bláhové, ale víc než stovka mistrů černého řemesla, která obratem zareagovala s tím, že za helfštýnské hradby určitě dorazí, nám dává naději, že organizace letošního ročníku nepřijde vniveč. Zatímco řada velkých hudebních festivalů hlásí další posun termínu, nebo úplné zrušení, organizační tým Hefaistonu rozbíhá oslovování partnerů, spolupořadatelů, a dobrovolníků. Začínáme poptávat služby, ladit program s interprety a chystat propagační strategie. Času je méně, práce stejně, ale nad vším převažuje radost, že můžeme dělat, co nás baví. Doufáme v přátelské setkání se všemi, kterým to současné podmínky alespoň trošku umožní. Příznivce i obdivovatele samozřejmě srdečně zveme k návštěvě.

Jestli půjde o setkání mezinárodní, největší, se zástupci kovářů z víc než dvaceti zemí, jak bývalo zvykem, se zřejmě dozvíme až ke konci srpna. To, že akci věnujeme maximální úsilí a péči, můžeme garantovat už nyní. Letos Hefaiston po letech čekání propojíme i s novými prostory hradního paláce, takže můžeme lákat na zcela mimořádné expoziční podmínky.

Těšíme se na vaši návštěvu.

Film o Přerovském povstání oceněn

Do Muzea Komenského v Přerově byly doručeny cena a diplom, kterými byl oceněn film Přerovské povstání... 75 let poté na přehlídce muzejních filmů MUSAIONFILM.

Radim Himmler

Námi vloni produkovaný film Přerovské povstání... 75 let poté získal cenu Františka Pospíšila za významnou prezentaci archivního materiálu. Vyhlášení vítězů proběhlo 10. 6. 2021 v pořadatelské instituci festivalu, kterou je Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě. Přehlídky se zúčastnilo celkem 47 filmů, z toho 42 se přihlásilo do soutěže. Uděleno bylo celkem 15 cen. Děkuji všem spolupracovníkům na tomto projektu, statutárnímu městu Přerov za finanční podporu, našemu zřizovateli Olomouckému kraji za administrativní podporu a kolegům z muzea (specialně Petru Sehnálkovi) za invenci, iniciativu a odbornost. Srdečně gratuluji autorům filmu - režisérce Svatavě Měrkové a kameramanu Jiřímu Dvorskému.

Reditel Muzea Komenského v Přerově Radim Himmler a odborný garant filmu Petr Sehnálek (vpravo) s oceněním

A v neposlední řadě děkujeme všem ve filmu účinkujícím a hlavně pamětníkům.

Vlakový zájezd za památkami Prostějova

Vážení přátelé a milovníci umění. Stejně jako v minulých letech i v letošním poněkud komplikovaném roce jsme připravili vlakový zájezd. Tentokrát se podíváme do Prostějova, a to **v sobotu 2. října 2021.** Dopoledne společně strávíme v historické části města. Navštívíme nejvýznamnější památky – Národní dům, Starou i Novou radnici, kostel Povýšení sv. Kříže, mě-šťanské domy aj. Na závěr navštívíme prostějovský zámek s muzeem. U všech památek je zajištěn odborný průvodce.

Doporučený odjezd vlaku z nádraží v Přerově: 2. 10. 2021 v 7:04 (Os 3860 s přestupem v Olomouci).

Společně se sejdeme v 8.00 před nádražní budovou v Prostějově.

Přihlášky, prosím, odevzdejte přímo na pokladě zámku v Přerově. Cestovné a vstupy si hradí každý sám. Bližší informace e-mailu lukes@prerovmuzeum.cz nebo na pokladně přerovského zámku.

Na společný zážitek se těší Kamil Lukeš.

Řekni, kde ty šípy jsou...

Název článku sice parafrázuje český text Jiřiny Fikejzové k známé protiválečné folkové písni amerického hudebníka Peta Seegera z roku 1955, ale jeho obsah je z úplně jiného soudku. A kupodivu ani indiáni, jak by se mohlo podle titulku zdát, zde také nefigurují (i když „kůl smrti" tu bude důležitou rekvizitou a slangový termín s označením příslušníků jistého kmene si můžete v jednom odstavci doplnit sami). Jedná se samozřejmě o volné pokračování tématu z minulého čísla, v němž jsme se věnovali kamenným sochám svatého Rocha v našem okolí a zejména psům, kteří představují hlavní atribut tohoto světce. Tentokrát budou tímto atributem šípy, tudíž jistě již tušíte, že si dnes představíme dalšího z řady protimorových patronů – svatého Šebestiána.

Lubomír Vyňuchal

Socha sv. Šebestiána z mariánského morového sloupu v Olomouci

A jsme opět u názvu – jen málokterá plastika si v dnešní době plně uchová většinu svých doplňkových kovových částí a mezi tímto nejvíce postižené světce patří právě sv. Šebestián. Zub času zde hraje opravdu jen minimální roli, tím hlavním důvodem jsou zejména projevy vandalismu (např. taková socha Neptuna na nábřeží Bečvy v ulici Spálenec by mohla vyprávět). Pokud tedy dnes spatříte sochu svatého Šebestiána, jehož tělo je poseto šípy, můžete to považovat doslova za malý zázrak.

Tělo jako terč

Pojďme si však ve zkratce připomenout samotnou legendu či Šebestiánův životopis a následně projít nejen oblast Přerovska. Společně zkusíme objevit další konkrétní místa i rozmanité zajímavosti našeho „kamenného nebe". Tento světec se narodil ve 3. století v šlechtické rodině a své mládí prožil v Miláně. Za panování císařů Diokleciána a Maximiana tajně pomáhal pronásledovaným křesťanům. Vstoupil do římského vojska a dokonce se stal důstojníkem pretoriánské gardy, respektive kapitánem osobní stráže císaře Diokleciána. Za své sympatie a také činy související s obracením lidí ve svém okolí na víru byl přímo císařem odsouzen k smrti. Ve vojenském táboře byl svlečen, přivázán ke sloupu a jeho tělo mělo posloužit jako terč numidským lukostřelcům. Po exekuci byl zmučený Šebestián ponechán na místě, jeho zranění sice byla vážná, ale nikoliv smrtelná, jak se vojáci domnívali. Bezvládné tělo nechala do svého domova dopravit sv. Irena (vdova po sv. Haštalu) a s její pomocí se

Šebestián po čase uzdravil. Věřil, že svým „zmrtvýchvstáním“ přiměje císaře k přehodnocení jeho postoje ke křesťanství, ale opak byl pravdou. Na vládcův rozkaz byl Šebestián v cirku zbičován a následně kyji a železnými sochory utlučen k smrti. Jeho tělo pak bylo vhozeno do městské stoky, kde je také křesťané po vidění sv. Luciny nalezli, a 20. ledna roku 288 pochovali v katakombách při Via Appia.

Socha sv. Šebestiána z morového sousoší v Chvalkovicích u Bučovic

Začátkem 4. století byl tento prostor rozšířen na kryptu, schodištěm spojenou s kostelem sv. Apoštolů – dnes jednolodní bazilikou San Sebastiano fuori le mura (za hradbami), která patří mezi pět nejvýznamnějších římských poutních chrámů. Zde se také poutníci mohou v první levé postranní kapli pomodlit přímo u náhrobku mučedníka, přičemž kamenná rakev s jeho ostatky je součástí oltáře. Statečnost a hrdinskou smrt sv. Šebestiána přímo pod oltářem připomíná osvětlená socha z bílého mramoru, která jej zobrazuje jako krásného spícího mladíka se dvěma šípy v těle. Jedná se o mistrovské dílo Giuseppe Giorgettiho z let 1671–72, přičemž autorem návrhu byl Ciro Ferri. Pravá postranní kaple zase uchovává relikvie, za kterými zde poutníci po staletí putovali, m. j. jeden z šípů vystřelených na sv. Šebestiána. Poslední informace patří těm, kteří se při návštěvě Říma a Vatikánu chtějí poklonit také památce oblíbeného papeže polského původu sv. Jana Pavla II. (1920-2005). Jeho ostatky jsou totiž uloženy v bazilice sv. Petra právě v kapli sv. Šebestiána.

Muž v bederní roušce

Jméno Šebestián je odvozeno z latinského Sebastianus (muž ze Sebasta – což je také název hned několika měst v Orientě), ale základ slova je řecký – Sebastos (latinsky Augustus, tedy vznešený, posvátný či úctyhodný). Svátek sv. Šebestiána (20. ledna) připadl v liturgickém kalendáři na již existující svátek sv. Fabiána, což byl papež, který byl sťat při prvním systematickém pronásledování křesťanů v roce 250 za císaře Decia.

Sochy sv. Šebestiána, jednoho z nejuctívanějších mučedníků křesťanského světa, nechybí na většině barokních morových sloupů. Jako ochránce zdraví byl uctíván již od roku 680, kdy Řím trpěl morovou nákazou. Po vyzvednutí jeho ostatků a následném vynesení v církevním průvodu ulicemi města, epidemie náhle ustala. Naprostá většina uměleckého zobrazení představuje Šebestiána jako polonahého mladého muže oděného pouze do bederní roušky, který je přivázán provazy ke kůlu či kmeni stromu a jeho tělo je poseto několika zabodnutými šípy (často pozlacenými). Samozřejmě výjimky potvrzují pravidlo. Kůl a provazy většinou zůstávají, ovšem světci je ponechána plná zbroj včetně přilbice. Tato varianta je k vidění např.

u kostela sv. Matouše v Dolanech u Olomouce, na mariánském morovém sloupu ve Vyškově a doslova raritou je socha poblíž zámku Kinských ve Valašském Meziříčí, na níž sv. Šebestián jako důkaz morálního vítězství svírá svazek šípů ve zdvižené pravici. Latinský text na podstavci této sochy z roku 1750 nám v překladu praví: „Zvedáš pravici, aby levice poznala, jaká a jak velká je tvá statečnost. Dej síly, přines pomoc, aby mor nikdy neuškodil tvým ctitelům."

Socha sv. Šebestiána z morového sloupu ve Vyškově

Rád bych připomněl také několik sakrálních staveb zasvěcených sv. Šebestiánovi. Asi všichni znáte bělostnou poutní kapli stojící na Svatém kopečku (dříve Tanzberg) nad Mikulovem. Dále jsou to kostely v Praze-Liboci (spravován břevnovskými benediktiny), Zákupech či Živohošti, kaple v Bzenci (obnovena v roce 2018), Drozdově na Šumpersku, Havřicích u Uherského Brodu, Kunčicích u Bělotína, Štědrákově Lhotě u Rudy nad Moravou a Žabni na Místecku, přičemž ve všech případech se zde sv. Šebestián dělí o patronství se sv. Fabiánem. Výjimkou je farní kostel sv. Šebestiána v Třemešné na Osoblažsku, hřbitovní kostelík v městečku Skalná nedaleko Chebu a dále kapličky v Kašperských Horách, Mohelnici, Mrsklesích na Olomoucku, Seloutkách u Prostějova či Žluticích na Karlovarsku. Malou učebnicí gotiky by se dala nazvat Opatská kaple sv. Šebestiána, která je součástí premonstrátského klášterního kostela Panny Marie a sv. Václava ve Znojmě-Louce. Retabulum štukového manýristického oltáře z roku 1580 v této kapli zdobí plastika světce s atributem šípů. U řady drobných sakrálních staveb je pak sv. Šebestián pouze jedním z patronů. Jedná se například o kaple v Březině u Jevíčka, Fulneku, Moravském Krumlově (při kostele sv. Bartoloměje), Nelešovicích na Přerovsku, či kostely v Archlebově na Hodonínsku a na Olšanském nám. v Praze na Žižkově.

Socha sv. Šebestiána ze sloupu Nejsvětější Trojice v Kroměříži

Polychromovaná plastika sv. Šebestiána z kostela Neposkvrněného početí Panny Marie v Uherském Brodě

A jelikož mou oblastí zájmu jsou především hrady a další panská sídla, pátral jsem také v této oblasti. Zasvěcení hradní kaple sv. Šebestiánovi jsem prozatím zaznamenal pouze v jednom případě, a to na hradě Český Šternberk. V případě zámků je to stejné a tady se jedná o soukromou kapli sv. Šebestiána ve druhém patře kroměřížského zámku (vysvěcena r. 1766).

Cestující kaple

Za doporučení k návštěvě stojí také barokní kaple sv. Šebestiána z roku 1715 doplněná pískovcovou plastikou světce na vrcholu štítu, kterou najdete na Palackého náměstí v Uherském Hradišti. Tato kaple se v roce 1969 stala takovým malým pokusným stotunovým králíčkem, neboť nejprve byla odříznuta od základů, poté hydraulicky nadzvednuta a nakonec s pomocí transportních vozíků s válečky přesunuta téměř o deset metrů jihovýchodním směrem na nové základy (fotografie z přesunu najdete na internetové Encyklopedii města Uh. Hradiště). Jednalo se o využití patentované technologie dr. Ing. Josefa Wünsche, CSc. a Ing. Antonína Šuláka, přičemž stejný postup byl použit o šest let později při legendárním přesunu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě. Na poslední obnově kaple, která proběhla v roce 2014, mne zaujala neuskutečněná varianta z projektového návrhu architektonické kanceláře Knesl a Kynčl. Ta předpokládala zatemnění vnitřního prostoru, částečné prosklení dveří a především instalaci laserových paprsků jako analogii šípů sv. Šebestiána.

Sv. Šebestiána ze stejnojmenné kaple v Uherském Hradišti (Palackého náměstí)

Socha sv. Šebestiána z mariánského morového sloupu v Potštátě

Ve znaku obce

V Krušných horách na Chomutovsku můžete zase navštívit malou obec s názvem Hora Svatého Šebestiána (dříve horní město Sebestiansberg), která má postavu světce přímo ve svém znaku (k vidění je zde také kamenný erb umístěný na budově bývalé radnice). Obec založil český šlechtic Šebestián z Veitmile (1490–1549), který zastával několik významných úřadů ve službách krále Ferdinanda I. (rada České komory, nejvyšší mincmistr Českého království, nejvyšší hejtman českého vojska). Do dějin se zapsal nejen svými zásluhami v oblasti důlního podnikání, ale také vítězstvím během tzv. šmalkaldské války nad saským vojskem v bitvě u Ölsnitz (1. 11. 1546). Jeho erb zdobí i nejstarší tištěnou mapu Čech. Jedná se o Klaudiánovu mapu z roku 1518, jejímž základním znakem je jižní orientace, neboť byla koncipována jako pomůcka pro poutníky cestující do Říma. Majitel chomutovského panství pocházel ze slavného rodu Krabiců z Veitmile a jeho předek Beneš Krabice z Veitmile například od r. 1355 řídil spolu s Petrem Parléřem stavbu pražské katedrály sv. Víta. Zde není od věci také připomenutí faktu, že tento chrám uchovává v relikviáři Ostatkové kaple soubor tzv. Karlštejnských ostatků shromážděných císařem Karlem IV., mezi nimiž nechybí ani ostatky sv. Šebestiána, k němuž se takto po malé oklice opět vracíme. Dále je třeba zmínit i dva šípy ve znaku obce Mrsklesy, které odkazují na světcův atribut i zasvěcení místní kaple. A pokud toužíte dostat alespoň jednu odpověď na titulkový dotaz, tak vězte, že obec s názvem Šípy najdete na Rakovnicku a můžete hádat, co asi tak může zdobit její znak.

Patron a přímluvce

Po svatořečení začal být sv. Šebestián uctíván jako patron vojáků, válečných invalidů, střelců, hrnčířů, kartáčníků, koželuhů, obchodníků s kovovým zbožím, slévačů cínu, sportovců (především atletů), zahradníků a železničářů. Je oficiálním patronem Německa (hlásí se k němu také místní policie) a rovněž brazilského města Ria de Janeira. Takovou dnešní duhovou perličkou, která souvisí především se způsobem Šebestiánova zobrazování v dílech renesančních umělců, je patronství katolíků sdružených v komunitách LGBT, tedy gayů a sexuálních minorit.

Ve vyprávění o sv. Šebestiánovi bude Lubomír Vyňuchal pokračovat v dalším čísle Zpravodaje. Těšit se na něj můžete v pondělí 4. října 2021.

Připomínáme si desáté výročí úmrtí přerovského muzejníka Milana Chumchala

10. června 2021 to bude již deset let, kdy nás opustil skvělý muzejní pracovník kolegaa kamarád Mgr. Milan Chumchal (nar. 30. srpna 1947).

Milan Chumchal patřil k těm, kteří „muzejničine" a speciálně přerovskému muzeu zasvětili celý profesní život. Začínal, ještě na škole, jako průvodce a jeden z členů kroužku mladých muzejníků, který později, už jako zaměstnanec muzea, vedl. Záhy nastoupil jako odborný pracovník, historik a správce sbírek, a v roce 1978 jako vedoucí odborného Oddělení regionální historie. Tuto funkci zastával více než třicet let. Za dobu svého působení v muzeu se podílel na vzniku stálých expozic a připravil řadu krátkodobých výstav. Jako správce sbírek pečoval celou řadu fondů, ale jeho hlavním odborným zájmem se staly regionální dějiny a numismatika. Byl předním znalcem historie přerovského muzejnictví. Věnoval se také intenzivně práci s veřejností – pořádal zájezdy, přednášky a účastnil se řady muzejních akcí.

Znojmo. Na uměleckohistorické zájezdy s Milanech Chumchalem s láskou vzpomíná nejeden Přerovan.

Vážnost statutu odborného pracovníka ustoupila do pozadí, kdykoli bylo potřeba přiložit ruku k dílu.

Milan Chumchal patřil k těm, kteří kdykoli přiložili pomocnou ruku k dílu, vždy byl svým kolegům oporou a svým přístupem k muzejní práci vzorem. Podařilo se mu vychovat celou řadu muzejních pracovníků, kteří na něj dodnes vzpomínají s láskou a vděčností. V roce 2010 odešel do zaslouženého důchodu, kterého mu nebylo dopřáno si užít. S náhlým Milanovým odchodem z tohoto světa odešel nejen mimořádný člověk, ale i důležitá část paměti muzea. Chybíš nám...

Kristina Sehnálková

Milan Chumchal byl při správě sbírek nekompromisně pečlivý. Jeho depozitáře s předměty v již legendárních „zákrytech" si nezadaly s vojenským pořádkem.

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

3.–6. 7. **Helfštýnská pouť.** Celodenní program plný řemesel a soutěží spojný s historickým tržištěm. Více na www.bezkliky.webnode.cz Vstupné: 150/80 Kč, děti do 6 let zdarma. Hrad Helfštýn.

10. 7. **Za nejkrásnějším ptákem Evropy.** Ornitologická exkurze za vlhami pestrými. Sraz všech v 7.00 u památníku na Čekyňském kopci. Vstupné 10 Kč. ORNIS.

10. 7. **Palác žije chutí.** Speciální noční prohlídky hradu Helfštýn spojené s degustací vína. Akce není určena pro děti! Vstupné 500 Kč. Nutná rezervace na: helfstyn.rezervace@email.cz do 1. 7. 2021. Hrad Helfštýn.

17. 7. od 19.00 **Hudební večer.** Koncerty pod širým nebem na hradě - kapely Happy To Meet a Tara Fuki. Nutná rezervace na e-mailu: helfstyn.rezervace@email.cz Vstupné: 200/100 Kč, děti do 6 let zdarma. Hrad Helfštýn.

17.–18. 7. **IX. ročník festivalu vojenské historie.** Přehlídka skupin vojenské historie z různých období dějin. Divadlo, tanečnice, kejklíři aj. Pořádá skupina Adorea. Více info na FB stránce Helfštýn - festival vojenské historie, oficiální stránka. Vstupné: 200/150/100 Kč, děti do 6 let zdarma. Při rezervaci na www.festivalhelfstyn.cz sleva 30 Kč na každou vstupenku! Hrad Helfštýn.

29. 7. od 17.00 vernisáž výstavy **Mezi mraky: 110 let přerovského letectví** v prostorách přerovského zámku.

31. 7. **Palác žije zrakem.** Speciální noční prohlídky hradu Helfštýn s promítáním pod širým nebem a videomappingem. Vstupné 300/200 Kč. Nutná rezervace na e-mailu: helfstyn.rezervace@email.cz nejpozději do 23. 7. 2021. Hrad Helfštýn.

3.–8. 8. **Vivat Flauto.** Soubor zobcových fléten bude hrát pro návštěvníky hradu Helfštýn celý týden vždy od 11.00 hod. do 16.00. V rámci běžného vstupného na hrad. Hrad Helfštýn.

6. 8. od 20.00 **Koncert Lenky Dusilové s kapelou Květy.** Koncert české zpěvačky za hradbami hradu Helfštýna. Vstupné 300 Kč, děti do 6 let zdarma. Hrad Helfštýn.

17. 8. od 14.00 do 17.00 **Všichni tvoří na nádvoří.** Výtvarná dílna pro malé i velké pod širým nebem v prostoru nádvoří přerovského zámku. Akce se koná pouze za příznivého počasí. Více na www.prerovmuzeum.cz. Přerovský zámek.

21. 8. **Slavnostní zahájení XXXIII. kovářského fóra.** Představení českého kovářskému týmu, který během fóra vytvoří unikátní dílo. Večer zakončený koncertem. Hrad Helfštýn.

22.–27. 8. **Kovářské fórum – XXXIII. ročník.** Český kovářský tým v historické kovárně na III. nádvoří vytvoří unikátní dílo speciálně pro hrad. Hrad Helfštýn.

27.–29. 8. **XXXIX. mezinárodní setkání uměleckých kovářů Hefaiston.** Vstupné: 200/100 Kč. Informace na www.hefaiston-helfstyn.cz. Hrad Helfštýn.

3. 9. **Skleněná mozaika – ptáček.** Výtvarná dílna. Vstupné 450 Kč. Je nutné se přihlásit na syrycanska@prerovmuzeum.cz nebo na telefonu 581 219 910. Místo konání bude upřesněno.

4. 9. **Author Šela Marathon a Dětský Author Šela Marathon.** 22. ročník marathonu horských kol v terénech Moravské brány. Podrobné informace na: www.selasport.cz. Hrad Helfštýn.

6. 9. od 17.00 **Houbařské pondělí.** Povídání Jiřího Polčáka, ukázky a mykologická poradna. Vstupné 10 Kč. Korvínský dům, Přerov.

10. 9. 18–23.00 **Muzejní noc 2021.** Noční prohlídky s bohatým doprovodným programem. Více na www.prerovmuzeum.cz nebo na FB.

11. 9. od 19.00 do 23.00 vždy v celou hodinu **Komentované noční prohlídky hradu Helfštýn.** Nutná rezervace nejpozději do 3. 9. 2021 na e-mail helfstyn.rezervace@email.cz Vstupné: 300/200 Kč. Hrad Helfštýn.

17. a 18. 9. **Swap.** Výměnný bazar podzimního a zimního oblečení zdarma v rámci akce Zažij město jinak. 17. 9. od 13 do 18 hodin, 18. 9. od 9 do 12 hodin v Pasáži. Příjem darovaného oblečení v průběhu swapu nebo předem do 16. 9. Vstupné 30 Kč.

24. 9. od 14.00 do 17.00 **Všichni tvoří na nádvoří.** Výtvarná dílna pro malé i velké. Více info na www.prerovmuzeum.cz. Nádvoří přerovského zámku.

26. 9. **Závěr sezóny Oldtimer Clubu Helfštýn.** Tradiční setkání členů klubu sběratelů historických vozidel Oldtimer Club Helfštýn. Více na: www.oldtimer-helfstyn.cz . Hrad Helfštýn.

KULTURA PŘEROVA

červenec–září
2021

Kino Hvězda je tady stále pro vás

Už měsíc funguje přerovské kino Hvězda po covidové epidemii, kdy muselo být uzavřeno. Život do něj se vrací pomalu, ale jistě.

První měsíc se nesl v duchu řady omezení a nařízení. Kino mohlo jet jen na 50 % kapacity, bez občerstvení, s rozestupy mezi sedadly a vstup byl umožněn pouze lidem v respirátorech, kteří se museli prokázat negativním testem na covid, certifikátem o očkování nebo o prodělané nemoci. Na konci června již vláda povolila 75% kapacitu sálu spolu s konzumací občerstvení. A tím pro Hvězdu začíná pomalu doba probouzení. Distributoři pustili do kin očekávané americké blockbustery – Rychle a zběsile 9, Black Widow, Sebevražedný oddíl, Space Jam: Nový začátek. Z českých filmů to jsou Matky, a nebo dlouho odkládané premiéry snímků Gump - Pes, který naučil lidi žít a Prvok, Šampón, Tečka a Karel.

Tím, že je možné od soboty 26.6. konzumovat v sále, tak se poprvé v letošním roce po vynucené covidové pauze otevírá také kavárna Kabinet Hvězda. Její nabídka je pestrá a na své si přijdou jak milovníci dobrého posezení ve stylovém prostředí, tak i diváci kina, protože téměř vše z nabízeného sortimentu je možné si vzít s sebou do sálu v jednorázových obalech. Ať už jde o alko i nealko nápoje či o popcorn, který vám denně připravujeme čerstvý. Praženou kukuřici najdete v předsálí před vstupem do kavárny. Vybírat můžete z několika příchutí i variant. V nabídce je ohřívaný solený popcorn ve 4 nejoblíbenějších velikostech a novinkou je balený Gourmet Popcorn v příchuti slanina/sýr a sladký s chutí pravého ovoce. Novinkou jsou zvýhodněné balíčky s nápoji. Naším dodavatelem je firma Cornico, jež dodává pukanou kukuřici do většiny kin v republice, včetně multiplexů. U nás si můžete dopřát typ popcornu „butterfly“ - motýlek.

S novinkami nezaostáváme ani v Kabinetu Hvězda, kde se můžete těšit na oblíbené filmové míchané drinky, speciální sezónní nabídku alko i nealko nápojů a letošní sezónu zahajujeme ovocnými víny z ANNOVINO LEDNICE - a to černého rybízu, višní, meruněk a hrušek. Máme vyzkoušeno a jsou moc dobrá! Sortiment novinek kavárny doplňuje točené prossecco. Na oslavu otevření po téměř tříčtvrtě roční pauze máme připravené také akce 1+1 na vybrané míchané nápoje a drink měsíce za zvýhodněnou cenu.

Posedět můžete také na naší venkovní zahrádce, která v horkých dnech nabídne příjemnou stinnou oázu, stejně jako sál našeho kina.

Těšíme se na vás!

Za kino Hvězda
Svatava Měrková, vedoucí

Pořádáte v Přerově zajímavé akce?
Začínáte s něčím novým nebo jste naopak tradiční místní firma?
Myslíte si, že se o vás málo ví?
Neváhejte a napište nám! Tyto stránky čekají právě na vás.

Více informací se dozvíte zasláním e-mailu na adresu sehnalkova@prerovmuzeum.cz

Archeologické léto v Přerově

V návaznosti na loňský úspěšný první ročník celorepublikové akce Archeologické léto se Archeologické ústavy AV ČR v Praze a v Brně ve spolupráci s více než pěti desítkami vědeckých, muzejních a dalších regionálních pracovišť rozhodly také pro toto léto zorganizovat program komentovaných prohlídek archeologických lokalit s odborným výkladem profesionálních archeologů. Rozšiřují tak nabídku poznávacích a výletních cílů pro laickou i poučenou veřejnost v době (stále ještě) ovlivňované postupně doznívající pandemickou situací o jedinečnou šanci „prozkoumat" lokality známé i ty méně známé.

Na Přerovsku mohou všichni milovníci archeologie a historie během měsíce července a srpna absolvovat prohlídky vedené archeologem Muzea Komenského v Přerově Zdeňkem Schenkem. Ten je seznámí se zajímavostmi, které se vztahují ke dvěma významným archeologickým lokalitám v regionu. V Přerově bude ve spolupráci Kulturních a informačních služeb města Přerova a Muzea Komenského v Přerově realizována komentovaná prohlídka legendární paleolitické lokality Předmostí s Památníkem lovců mamutů, v jehož interiéru je k vidění unikátní skládka kostí zvířat poslední doby ledové. Další atraktivní prohlídkou bude návštěva hradu Helfštýna a seznámení s výsledky archeologických výzkumů a nejzajímavějšími nálezy v atraktivním prostředí paláce, který byl po náročné obnově na konci loňského srpna slavnostně otevřen veřejnosti.

Stačí si jen rezervovat ten správný termín na internetové stránce akce: www.archeologickeleto.cz.

(sche)

TERMÍNY KOMENTOVAÝCH PROHLÍDEK

PÁMÁTNÍK LOVCŮ MAMUTŮ A LOKALITA PŘEDMOSTÍ

23. 7. 2021 – 10:00
6. 8. 2021 – 10:00
20. 8. 2021 – 10:00

HRAD HELFŠTÝN

10. 7. 2021 – 10:00
24. 7. 2021 – 10:00
15. 8. 2021 – 10:00

ARCHEOLOGICKÉ LÉTO 2021 od konce června do září

www.archeologickeleto.cz

Kafe od Holky a tvorba Martina Planky

Originální, umělecké, experimentální fotografie ve spojení s abstraktní technikou malby, ale také silný lidský příběh. To vše nabízí až do 19. září výstava východočeského fotografa a malíře Martina Planky z cest po Španělsku v kávovém baru Kafe od Holky v Mostní ulici 13 v Přerově.

Z malých vesnic Tiermas a Escó ve španělských Pyrenejích v provincii Zaragoza zbyly již jen křovinami prorůstající ruiny. Se stavbou přehrady na začátku 60. let zde došlo k vyvlastnění pozemků a částečnému zaplavení vesnice. Minulý režim místní přinutil, aby opustili své domovy nedobrovolně. Tedy od roku 1201, kdy bylo městečko založeno a žilo několik století, tak až současný „pokrok" utnul její žití. Důležité je také zmínit, že pod samotnou vesnicí Tiermas, která se nachází na vrcholku kopce, jsou lázně pocházející z římské éry. Tyto lázně bývají povětšinu roku zaplaveny, kvůli oné přehradě, avšak po několik měsíců v roce, kdy se přehrada upouští je možné je navštívit a spatřit.

Při pátraní po vylidněných vesnicích na fotografa silně zapůsobil duch minulosti. Tato nevídaná scenérie ho naplnila inspirací, která ho přiměla, aby tehdejší obyvatele ojedinělou metodou znovu přivedl k životu. Tečkováním (tzv. dotpainting) odstínů šedé na fotografiích ztvárnil okamžiky ze života původních obyvatel, kteří zde žili po mnoho generací. A tak propojil fotografii s malbou.

Nyní se i vám nabízí možnost vrátit se v čase a okusit atmosféru španělského venkovského života z minulého století. **(syp)**

Příjemné léto s knihovnou

Rozmanité soutěže, tvořivé dílničky i oblíbená bazénová knihovna

Cestování a dobré jídlo k létu neodmyslitelně patří, a tak se touto vydařenou kombinací inspirovala Městská knihovna v Přerově při přípravě prázdninové internetové soutěže s názvem Gastrotoulky s tradicí. Pokud se zajímáte o krajové speciality české kuchyně, určitě pro vás bude hledání odpovědí na soutěžní otázky hračka. Tři vylosovaní výherci se pak na začátku září můžou těšit na novou publikaci 555 – Výlety s Gastromapou Lukáše Hejlíka a turistický deník, do kterého si budou moci každou svou uskutečněnou výpravu poznamenat. Soutěžit se ale bude po celé léto také v luštění oblíbených osmisměrek a křížovek, za jejichž správné vyřešení získají výherci logické karetní hry IQ Fitness z edice Mozkovna od Albi.

Přestože žijeme v době e-mailů, SMS a zpráv na sociálních sítích, nezapomínáme ani na staré dobré pohlednice. Plánujete prázdninovou cestu? Vzpomeňte si také na knihovnu, ať už budete kdekoli, a pošlete na adresu vašeho oblíbeného pracoviště právě takovou pohlednici! Vy nám uděláte velkou radost a my za to třem dětským a dospělým odesílatelům nejhezčích pohlednic dáme knižní odměnu!

Prostor plánujeme dát během letních prázdnin také kreativitě. Rozmanité barevné obrazce z nažehlovacích korálků nebo populární náramky přátelství si budou moci děti vytvořit v rámci tvořivých dílen v půjčovně pro děti.

Tradicí je už letní bazénová půjčovna knih, časopisů a novin, kterou přerovská knihovna provozuje na městském koupališti již několikátým rokem a zpříjemňuje tak jeho návštěvníkům horké prázdninové dny oddechovou četbou. Nabídku této letní půjčovny, která bude v případě příznivého počasí otevřena denně od 12.00 do 18.00 hodin, budou moci využít všichni návštěvníci venkovních prostor přerovského bazénu. Kromě starších vyřazených knih tu zájemci najdou také některé tituly periodik a denního tisku a budou moci využít i připojení k internetu prostřednictvím Wi-Fi.

Pokud to epidemiologická situace dovolí, přerovská knihovna by se od září velmi ráda vrátila ke svému dřívějšímu režimu. V plánu je opětovné zavedení kulturních i vzdělávacích akcí pro školy i veřejnost, které čítají mj. autorská čtení, přednášky, cestovatelské besedy, Virtuální Univerzitu třetího věku i PC kurzy, trénink paměti nebo klub programování a robotiky.

Pracovníci Městské knihovny v Přerově přejí všem svým čtenářům a uživatelům krásné léto a těší se na jejich návštěvu!

(kop)

FRANTIŠEK VENCLOVSKÝ

Vzpomínkovou výstavu na Františka Venclovského, věnovanou letošnímu 50. výročí přeplavání kanálu La Manche, uspořádá v polovině prázdnin Galerie města Přerova. Exponáty k zápůjčkám poskytne vedle Muzea Komenského v Přerově také rodina slavného sportovce.

„Výstava připomene nejdůležitější mezníky sportovního života Františka Venclovského, jeho úspěchy na poli dálkového plavání, legendárního otužilectví a dalších disciplín, ve kterých vynikal. Slavného přemožitele kanálu La Manche připomeneme nejen fotografiemi, ale i medailemi z maratónů a šampionátů, vystaveny budou jeho diplomy nebo průkazky," uvedla Lada Galová. Autorkou textové části výstavy, jež návštěvníkům shrne Venclovského životní milníky, osudové rekordy či pamětní listy z nejslavnějších klání, je historička Muzea Komenského v Přerově Šárka Krákorová Pajůrková.

Výstava v salonku galerie bude zahájena vernisáží na den přesně, kdy Venclovský zdolal svou největší životní výzvu a proslavil se výrokem: „Já jsu tak šťastné." – v pátek 30. července v 17 hodin.

Plastiky a objekty dřevosochaře Václava Lemona

Umělecký řezbář Václav Lemon vystavuje od 13. května dřevěné plastiky a objekty v zámeckém příkopu před Galerií města Přerova na Horním náměstí.

Prostějovský rodák Václav Lemon absolvoval obor umělecký řezbář se zaměřením na řezbářské práce a Vyšší odbornou školu uměleckých řemesel v Brně. V současné době se věnuje autorské tvorbě soch a objektů do interiéru i exteriéru. Jeho hlavním motivem jsou zejména ženská těla. „Středem pozornosti, inspirací a předmětem mé tvorby je především žena. Snažím se zachytit její eleganci, krásu, šarm a dokonalost," uvádí ke své tvorbě autor. Mimo autorskou tvorbu se zabývá především výrobou dřevěných, ledových a pískových soch na přání zákazníka, vystupuje na soukromých i veřejných akcích. „Jsem spolupořadatelem několika sochařských sympozií v Čechách i na Moravě a má díla můžete vidět na mnoha místech naší republiky," dodává dřevosochař Lemon. Z materiálu používá pro exteriérové potřeby nejraději dub, akát a jilm, pro interiérové plastiky má oblíbenou třešeň a ořech.

„K vidění jsou vedle více než dvoumetrových soch také menší objekty s příznačnými názvy jako Lentilka nebo Spálené světy. Všechny exponáty jsou prodejní," přiblížila spektrum venkovní instalace vedoucí Galerie města Přerova a kurátorka výstavy Lada Galová. „Během výstavy chystáme netradiční doprovodnou akci – tzv. speedcarving, tedy show motorovou pilou s ukázkou „rychlořezby" nového objektu. Termín upřesníme dle vývoje epidemiologické situace. Je možné, že speedcarving spojíme v průběhu léta s derniérou výstavy," doplnila Galová.

Sochy nabízí netradiční venkovní podívanou, která bude nasvětlena pro noční vidění a k dispozici tak bude díky průhledům ze zámeckého mostu nebo od kované brány před galerií po 24 hodin denně až do konce července.

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých slaví 25 let

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky (SONS ČR) je spolek, který sdružuje osoby, kteří nevidí vůbec nebo vidí špatně už od dětství, ale i těch co přicházejí postupně o zrak v dospělosti. Spolu s obecně prospěšnými společnostmi (TyfloCentry a Tyfloservisy), které SONS vybudovala, pracuje na celém území ČR. Své odbočky a odborná střediska má v převážné většině okresů ČR a sdružuje na 10 000 členů.

Pro dospělé osoby s těžce poškozeným zrakem nabízí SONS ČR škálu služeb, které usnadňují každodenní život, zpříjemňují a obohacují společenské aktivity, učí jak žít, bavit se i pracovat bez ohledu na poškození zraku.

SONS má v Praze, v Jinonicích, i své středisko výcviku vodících psů pro zájemce z celé republiky.

Kontakt:

251 611 154, vodicipsi@sons.cz

Myslíte si, že lidé s vadami zraku se nemohou účastnit závodů ve střelbě? Omyl! SONS běžně pořádá turnaje ve střelbě na simulované, zvukem naváděné střelnici.

Všichni pracovníci SONS jsou ze zákona pravidelně proškolováni. Velkou pomocí jsou dobrovolníci, kteří pomáhají převážně při doprovodech a zajišťování větších akcí.

V Olomouckém kraji působí pět poboček SONS – v Přerově, Olomouci, Prostějově, Šumperku a Jeseníku.

SONS Přerov

Poskytuje dvě registrované sociální služby: odborné sociální poradenství a sociálně aktivizační činnost pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Jsou určené osobám s těžce poškozeným zrakem, od 16 let výše. Organizace pomáhá zajišťovat kompenzační pomůcky, příspěvky, dávky, orientovat se v zákonech, zprostředkovává kontakt se společenským prostředím aj. Nyní má ve své členské základně 63 osob. Pro své uživatele nabízí různé kroužky, kluby, výlety, exkurze, přednášky, sportovní a kulturní akce, vše přizpůsobené cílové skupině. Při aktivitách se procvičuje paměť, jemná motorika, práce individuální i v kolektivu, a to v kroužku rukodělném, šachovém, klubu stolních her, při lekcích trénování paměti aj. Zvyšovat fyzickou zdatnost mohou všichni zájemci u bowlingu, zvukem naváděné laserové střelbě, vycházkách, výletech nebo u sportovních soutěží. Informace ze sociální oblasti, pro-gram k akcím a další rubriky, jsou zveřejňovány v měsíčníku Zpravodaj a na webových stránkách: https://www.sons.cz/prerov

SONS spolupracuje s očními a praktickými lékaři, městem, úřady, školami a dalšími neziskovými organizacemi. Pro studenty a veřejnost pořádá zážitkové semináře a dny otevřených dveří. Zájemci si tak mohou vyzkoušet kompenzační pomůcky jako například lupy, čtecí zařízení, počítače a mobily s hlasovým výstupem, indikátory hladiny tekutin, měřiče délky, váhy, teploty, také s klapkami na očích poznávat hmatem předměty, zahrát si stolní hry pro nevidomé a slabozraké nebo zastřílet na zvukem naváděném střeleckém laserovém simulátoru. Organizace se prezentuje na akcích města například na „Senior symposiu“ nebo „Dnu sociální práce.“

Členové a dobrovolníci SONS mají také možnost seberealizace. Mohou se společně s pracovnicemi a oblastní radou podílet na plánování a organizování akcí, rozšiřovat mezi lidmi povědomí o světě nevidomých a slabozrakých osob, oslovovat sponzory.

Spolek SONS je závislý na vícezdrojovém financování, proto uvítá jakoukoli finanční částku.

Přispět mohou dárci na účet: 263081201/0300 nebo do kasiček s maketou vodícího psa umístěných zejména v obchodech. Každoročně pořádá v polovině října SONS ČR sbírku „Bílá pastelka.“ Výtěžek slouží k dofinancování služeb, vývoji pomůcek, zkvalitňování života osob s těžce poškozeným zrakem a jiné.

Děkujeme všem za finanční a jinou pomoc, návštěvu a využití našich služeb. Těšíme se na nové členy, příznivce a dobrovolníky.

Mgr. Kamila Hošková, DiS.
vedoucí pracoviště a sociální pracovnice SONS Přerov

QR Platba

Směr Plzeň – autobusový zájezd za poznáním českých hradů

Na několika výstavách v prostorách Muzea Komenského v Přerově spolupracovali v nedávné minulosti také členové zlínské pobočky Klubu Augusta Sedláčka. Ta každoročně pořádá pro své členy i zájemce z řad veřejnosti jarní autobusový zájezd, který však letos musel být, jako všechny podobné akce, z pochopitelných důvodů zrušen. Nicméně plánuje se dál a nový termín byl vyhlášen na konec září.

Hrad Kašperk

Ve dnech 24. – 28. 9. 2021 se tedy uskuteční poznávací zájezd na Plzeňsko, zaměřený především na hradní lokality v okolí tohoto krajského města. Předběžný program zahrnuje návštěvu lokalit jako Točník, Žebrák, Valdek, Krašov, Libštejn, Buben, Litice, Volfštejn, Gutštejn, Radyně, Roupov, Švihov, Nový Herštejn, Rýzmberk, Pajrek, Kašperk či Rabí. Připravena je i řada záložních cílů a konečný výsledek samozřejmě vždy ovlivní počasí, dopravní situace či samotná nálada účastníků. Odjezd se plánuje v pátek 24. září v 5.00 hod. z centra Zlína (parkoviště pod sportovní halou) a příjezd v úterý 28. září (jak se podaří). Ubytování bude zajištěno v chatkách autokempů v Ejpovicích a Strážově. Hlavním organizátorem je Ing. Radovan Koplík, který eviduje přihlášky a rozesílá další informace, včetně čísla účtu pro odeslání požadované zálohy. Kontakt: R. Koplík, kgeo@volny.cz, tel. 603 581 649.

Snad tuto poprázdninovou akci již žádná vlna pandemie neohrozí a vše proběhne ke spokojenosti přihlášených účastníků.

Stále nám zbývá obsadit ještě několik volných míst, tudíž do kolektivu „hradařů“ ze střední Moravy vás zve a na případné zájemce se těší Lubomír Vyňuchal.

Eva Pešáková: Stopy racků

Malby akrylem oživí letní přerovské náměstí

Abstraktní malby olomoucké výtvarnice a výtvarné pedagožky Evy Pešákové oživí alternativní výstavní plochu budovy na náměstí TGM 16 v Přerově po celé letošní léto.

Její rozevlátou a barvami hýřící výtvarnou tvorbu nespatří návštěvníci v Přerově poprvé. Své soubory nabité pestrostí a neutuchající životní energií v minulých letech už představila v Galerii města Přerova, kde vystavovala vedle maleb i smaltované objekty nebo pro její tvorbu příznačné enkaustiky.

„Před pěti lety jsme představili autorčin soubor velkoformátových obrazů a mnohé její autorské smalty na výstavě s názvem Tanči mi na svou krásu s hořícími houslemi. Předloni to pak byla expozice rozměrných akrylových maleb na kartonu s názvem Riverside, inspirovaná jejími téměř každoročními cestami do Ameriky za rodinou své dcery.“přiblížila kurátorka výstavy Lada Galová.

Soubor Křídový útes se bude vhodně doplňovat s kovovými sochami mladého olomouckého výtvarníka Jana Dostála. „Stejně jako jeho tvorba zachycují obrazy Evy Pešákové odlesky spíše imaginárního světa a poskytují maximální prostor pro vlastní představivost, vtahují diváka do náruče barev,“ láká k prohlídce výstavy Galová

Výstavu zahájí 29. června v 17.00 olomoucká výtvarnice Zuzana Hrubošová. Hudební doprovod bude v režii dua Petra Poláková – Uvírová zpěv a Ivan Němeček ji doprovodí na kytaru. (janm)

Zpravodaj Muzea Komenského v Přerově
s přílohou Kultura Přerova
má pro vás
vždy v dostatečném množství

MĚSTSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM

Zajišťuje činnost
spojenou s turistickým ruchem
v Přerově a regionu

PROVOZNÍ DOBA

pondělí–pátek: 8.00–17.00
sobota (1.4.–31.10.): 8.00–12.00
sobota (1.11.–31.3.): zavřeno

Socha autora Jana Dostála oživí veřejný prostor v Přerově

Dynamika, síla a velkoformát. To jsou charakteristické znaky pro skulptury teprve osmadvacetiletého olomouckého výtvarníka Jana Dostála, který je kromě mnoha jiných originálních uměleckých počinů i spoluautorem současné expozice českého pavilonu na světové výstavě EXPO v Dubaji.

Právě tam se svým Mrakem, symbolicky halícím pouštní slunce, okouzlil arabský svět. Z jeho uměleckého ateliéru pochází i dvanáctimetrová Stvůra, umístěná ve Smetanových sadech v Olomouci. Právě v hanácké metropoli na sebe Jan Dostál prvně výrazněji upozornil už v roce 2015 instalací ocelové sochy Vetřelce na střeše domu v Šemberově ulici.

„Nyní jednu ze svých soch stěhuje i na přerovské náměstí TGM. Ocelový propletenec čar s výstižným názvem Lines bude pozvánkou na autorův soubor kovových soch, který pod souhrnným titulem Rotace vystaví po celé léto v alternativním výstavním prostoru budovy na nám. TGM 16 v Přerově," uvedla kurátorka výstavy Lada Galová. Bude to podle ní vůbec prvně, co přerovský veřejný prostor ožije uměleckou pozvánkou do vnitřní expozice. „Jeho komplexně řešené instalace komunikují hlavně s prostředím, do kterého jsou vsazené, v našem případě půjde o umístění plastiky v horní části náměstí TGM. Téměř dvou metráková trojdílná plastika o rozměrech 4 x 3 x 2 metry bude vzájemně spoutána kovovými pásy tak, aby nebylo třeba žádné další speciální kotvení," informovala Galová. Jan Dostál je člen Unie výtvarných umělců Olomoucka stejně jako tamější malířka a výtvarná pedagožka Eva Pešáková, jejíž obrazy budou společně se sochami Jana Dostála tvořit doplňující se výstavní celek.

Jan Dostál absolvoval ateliér figurálního sochařství Michala Gabriela na Fakultě výtvarných umění v Brně. Ke své tvorbě využívá materiál, který se nebojí všemožně svářet, stříhat a kroutit. Převážně se jedná o různé kovy, od surového železa až po ušlechtilou nerez ocel. „Výsledné konstrukce pak vytváří kompozici složenou z geometrických prvků a jsou tvarovány na základě posvátné geometrie. Jsem fascinován Vesmírem, kde z ničeho vznikne všechno," říká sám autor. Prodejní výstava bude zahájena v úterý 29. června v 17 hodin a potrvá do 30. srpna. Pohledově bude přístupná 24 hodin denně, za tmy pak bude nasvícena pro noční podívanou.

Slabozraká malířka Jaroslava Bendová vystavuje v Peťkafé

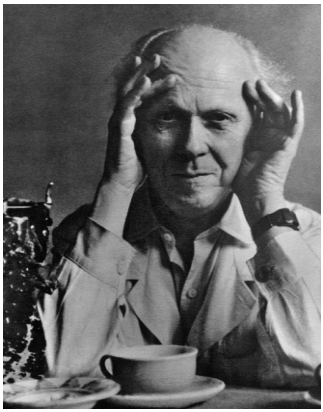
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky a kavárna Peťkafé vás srdečně zvou na prodejní výstavu obrazů slabozraké malířky Jaroslavy Bendové. Jaroslava Bendová se ve své tvorbě věnuje zejména technice enkaustiky (malba teplým rozpuštěným voskem). Vernisáž s Jaroslavou Bendovou, která způsob práce s touto techniku představí přímo na místě, se koná dne 9. září 2021 od 16 hodin. Výstava potrvá až do 30. září v kavárně Peťkafé v Jiráskové

ulici v Přerově. Jste všichni srdečně vítáni.

ARCHITEKT Bohuslav Fuchs

Od 12. července do 3. září mohou návštěvníci shlédnout v galerii Pasáž výstavu o významném českém architektovi Bohuslavu Fuchsovi, který nejen jako architekt, ale také jako urbanista, teoretik a hlavní představitel brněnské funkcionalistické školy svým rozsáhlým dílem zásadně ovlivnil vývoj české architektury, stejně jako zrání moderní architektury v mezinárodním kontextu. Bohuslav Fuchs byl oceněn řadou cen, uznání a členství v prestižních uskupeních. Byl také čestným zahraničním korespondentem Královského institutu britských architektů – RIBA. V roce 1968 mu byl v Československu udělen titul Národní umělec. V rodných Všechovicích má dnes svou stálou výstavní síň v budově bývalé školy.

LÉTO S DÉČKEM

Zastav Nečas s Městským informačním centrem Předmostí

Ajajajaj! Na Déčku se zbláznilo počasí! Princezna Prga brzy přišla na kloub tomu, co se stalo: Stromděd Počas, který od nepaměti košatěl hustým listovím, je najednou dočista holý. Přírodní moudrost vepsaná do jeho listů se rozletěla do všech stran.

Část listí to zaneslo až k nám na Zemi, a tak budou na Déčku potřebovat pomoc – tvoji pomoc. Pomůžeš listí posbírat a vrátit zpět na Déčko, aby příroda přestala bláznit a počasí se vrátilo do starých dobrých kolejí?

V době od 1. července do 31. srpna 2021 si mohou rodiny s dětmi do patnácti let vyzvednout k soutěži v Turistickém informačním centru v Předmostí informační leták se soutěžním kódem a pracovní list, ve kterém najdou výzvy k plnění různých úkolů v přírodě. Hlavní ideou celé hry je podpora cestování rodin s dětmi po České republice. Bližší informace o způsobu přihlášení a pravidlech hry se zájemci dozví na www.zastavnecas.cz. Každé dítě, které se do hry přihlásí, dostane navíc také malý dárek – samolepky s motivy postaviček z ČT Déčka. Rodina se může zapojit i do hledání kešky, v Přerově je umístěna na dobře přístupném místě, číslo stanoviště je 323. Napovíme, že je ukryta u Malé laguny, po trase Naučné stezky Přerovským luhem u zastavení č. 7. A samozřejmě platí, že schránka se z místa nesmí odnášet, aby posloužila i jiným dětem. **(pls)**

Josef Franc – Montenegro, krajina pro romantiky

Nádherně členitá krajina s mnoha zajímavými prvky, zákoutími i zátišími, malebné horské louky, plné nepřeberného množství květů i dřevěné salaše s pohostinnými obyvateli; divoká zvěř, kterou je možno místy spatřit, tyrkysové vody horských řek, protékajících mohutnými dlouhými kaňony – to vše vytváří skutečný obraz této svobodné balkánské zemičky. Tady si duše i oko romantika a fotografa přijdou na své... A s tím nás prostřednictvím výstavy svých fotografií seznámí od 12. července do 20. srpna v galerii Pasáž prostějovský fotograf, kriminalistický technik, člen Svazu českých fotografů a dalších fotografických, turistických a horolezeckých spolků Josef Franc.

Fotoaparát je věčným souputníkem Josefa France v práci i ve volném čase. V profesi kriminalistického technika Kriminální policie v Prostějově jsou jeho fotografie odrazem tvrdé reality. Zachycuje lidské neštěstí, jde po stopách pachatele, které zajišťuje, a to všechno proto, aby poskytl vyšetřovatelům co nejkomplexnější materiál pro jeho dopadení. To negativní, s čím se v profesi setkává, kompenzuje svým koníčkem. Jeho velkou zálibou je horská i krajinářská fotografie a také s ní spojené cestování. Aktivně provozuje horskou turistiku a při svých výpravách zachycuje vše, co hladí po duši. Procestoval už mnoho evropských pohoří, ale nejvíce ho to táhne posledních pár let na Balkán, a hlavně do Srbska, které se stalo jeho srdeční záležitostí. Je dopisovatelem celé řady cestovatelských časopisů a webových portálů. **(janm)**

PechaKucha Night v Přerově již počtvrté!

Představení zajímavých lidí, nápadů či projektů. Kromě svižné prezentace vás čeká zábava s desítkou kreativních lidí.

PechaKucha je jednoduchý formát prezentace, který je přednastaven tak, aby ukazoval přesně 20 snímků na pouhých 20 sekund. Celá prezentace tedy dohromady trvá jen 6 minut a 40 vteřin a během této doby musí přednášející krátce a zajímavě předat svou zprávu. Tento fascinující způsob prezentování se rychle stal velmi populárním a dnes se konají setkání „PechaKucha Nights" pro kreativní lidi které baví vytvářet a prezentovat tyto prezentace ve více než 900 městech po celém světě.

Letošní přerovská PechaKucha proběhne 11. září ve 20.20 hod v kině Hvězda.

kino
HVĚZDA

Obrazobraní Radovana Langera

Výběr z tvorby malíře, kreslíře, autora prostorových realizací, výtvarného teoretika a kurátora výstav a výtvarného pedagoga Radovana Langera nabídne Galerie města Přerova. Výstava Obrazobraní zahrne vedle rozměrných pláten pořízených olejem nebo akrylem také malou, avšak výmluvnou ukázku sochařského umu autora skrze dřevěné nebo kovové objekty.

„K vidění je zde retrospektivní průřez tvorbou Radovana Langera od roku 1988 po současnost. Návštěvníci tak mohou spatřit konfrontaci starších a nových věcí s důrazem na nedávno dokončená díla skrze malby, kresby i objekty," uvedla vedoucí Galerie města Přerova Lada Galová. Ačkoli je podle ní výtvarník věhlasným vystavovatelem nejen v rámci regionu Moravy a České republiky, ale také v evropském měřítku, jde o jeho vůbec první samostatnou výstavu v Přerově.

Olomoucký rodák Radovan Langer žije a tvoří v Hranicích. Výtvarník má za sebou velké množství kolektivních autorských výstav doma i v zahraničí. Jeho díla jsou zastoupena v soukromých sbírkách v Belgii, Itálii, Holandsku, Německu, Ukrajině, Jihoafrické republice a samozřejmě i doma v České republice. Od roku 1991 je členem Unie výtvarných umělců Olomoucka a od roku 2000 také čestným občanem holandského města Voorburg.

Umělec absolvoval studia na Katedře výtvarné teorie a výchovy Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, vystudoval Státní grafickou školu v Lipsku, odborné vzdělání nabyl i v USA nebo v Itálii. Na svém kontě má přes 30 individuálních a více než 100 kolektivních výstav po celém světě.

„Výstava v Galerii města Přerova potrvá do konce července," dodala Galová.

Barvy a tvary Pavla Bezdčky a Pavla Tomana

V sobotu 1. září bude vernisáží ve 14. hodin v galerii Pasáž zahájena společná výstava obrazů Pavla Bezděčky a plastik Pavla Tomana s názvem Bary a tvary.

Pavel Bezděčka pracoval v mnoha profesích, posledních patnáct let je kurátorem zoologických sbírek v muzeu Vysočiny Jihlava. Vedle zoologie ho baví fotografování, kresba a malba, psaní pohádek a bajek, cestování a zejména postupná sebelikvidace mnoha rafinovanými způsoby.

Fotografie uplatnil v řadě knih, časopisů, propagačních materiálů, a také na více než sedmdesáti autorských či kolektivních výstavách. Ilustracemi doplňuje zejména své odborné publikace a pohádky pro děti.

Počítačové malbě (computer painting) se věnuje od roku 2012. Od roku 2014 své obrazy vystavuje – zatím na více než padesáti autorských a kolektivních výstavách

Pavel Toman je učitelem na střední škole, mimo svoji profesi se již několik desítek let zabývá sochařskou tvorbou. Zpočátku to byly drobnější sochařské práce, které však časem stále nabíraly na velikosti až k rozměrným sochám. Při tvorbě soch vyzkoušel různé materiály, největší prostor pro realizaci svých představ, pocitů a fantazií našel ve dřevě. Jako výchozí materiál pro svoje sochy využívá různých dřev ovocných stromů, ale i dalších listnatých stromů jako je jasan, ořech nebo jilm. Sochy většinou nekoloruje, nechává je ve své přirozené barevnosti.

Tematicky se pohybuje především ve třech oblastech: první je ztvárnění tak říkajíc „vesmírných témat", jako je vznik života, nekonečnost prostoru, postavení Země ve vesmíru aj. Další oblastí jeho zájmu je zachycení působení přírodních živlů, především větru a moře. U těchto objektů pak také dřevo občas kombinuje s přírodním kamenem. Třetím okruhem je zachycení emočních stavů v prostoru, plynutí v čase.

(janm)

Pohled ze severního výběžku Široké hradby na helfštýnské ruiny ve 30. letech 20. století od Floriana Zapletala.

Průčelí vstupní brány se severní hlásnou věží a dřevěným mostem přes první hradní příkop. Fotografii pořídil ve 30. letech 20. století Florian Zapletal.

HELFŠTÝN STÁLE ŽIVÝ

Pohled na třetí most zachycující i okolní stavby: vpravo Kostkova věž, vlevo v popředí barokní přístavek a za ním čtvrtá brána. Ve 30. letech značně degradovaným stavbám chybělo množství pojiva, zdivo drželo v podstatě nasucho.

Pohled na předsunutou hranolovou věž po roce 1966, již se změněným sklonem střechy strážnice, zastřešenou pavlačí i věží samotnou. Bývalá strážnice má však původní rytmus oken a dvoukřídlých dveří později zcela pozměněný.

Pohled na předsunutou hranolovou věž z prvního nádvoří v 70. letech 20. století. Z archivu rodiny bývalých kastelánů Bubeníčkových.

Pohled na třetí nádvoří s výstavbou budovy kovárny v roce 1988. Tesaři zrovna dokončují vrcholovou část krovu sedlové střechy. Bílou vápennou maltou září dozděné části klenebního oblouku i opěrné zdi čtvrté brány. Foto Petr Plašil, 1988.

Pohled na právě probíhající zastřešování nárožní podkovovité bašty z druhého nádvoří. Rok 1992.

Pohled na torzo historické hradní pekárny na třetím nádvoří v pozadí s jižní fasádou palácového torza, 1987.

Pohled na rozvinutou fortifikaci druhého nádvoří s palácovým jádrem na vrcholu snímku. Před ním vystupuje a bělobou září přistavěné patro severní husitské věže. Foto Zdeněk Gardavský, 1987.

Pohled na vzrůstající věže druhého nádvoří z roku 1992. V popředí schodiště na dělostřeleckou baštu se vzorkem zastřešení ochozu a jehlanovou střechou, ve středním plánu dostavba sociálního zázemí přimknutá k bývalým konírnám nyní restauraci a krovem nové střechy podkovovité bašty v pozadí. Foto Petr Plašil, 1992.

Spolu se zastřešením paláce získal hrad Helfštýn zcela novou výpravnou monografii, z níž vám zde přinášíme malou ochutnávku. Publikace je k dostání na hradě Helfštýně, v pokladně přerovského zámku a u všech dobrých knihkupců.

Hostinec U Labutě

Patrový dům č.p. 599 nalézající se v ulici Za mlýnem, v sousedství Hegerova a pozdějšího Kryškova parního mlýna a lázní Veroniky Černé, na břehu mlýnské strouhy tekoucí ze Strhance do Bečvy byl již od 80. let 19. století místem provozování hostinské a výčepnické živnosti. V září roku 1886 získal kupříkladu koncesi na živnost v tomto domě Jan Kaps. Alois Zedek, který tento dům zakoupil v dubnu roku 1895, usiloval o převedení hostinské koncese na svou osobu a v žádosti okresnímu hejtmanství vyzdvihoval důležitost hostince v těchto místech s důrazem na jeho obzvláště výhodnou polohu. Vždyť bezprostřední sousedství s mlýnem mu zajišťovalo stálý příliv hostí z řad rolníků čekajících na výmlat a navíc kolem hostince vedla cesta k hojně navštěvovanému výletišti v parku Michalově a návštěvníci sousedních lázní sem rovněž často zavítali za občerstvením.

Hostinský Zedek vedl podnik až do konce první dekády 20. století a dokonce zde vedle pohostinství provozoval obchod zvěřinou nabízející za mírné ceny čerstvé zboží v podobě zajíců, koroptví, bažantů, srnců, jelenů či černé zvěře. Aloise Zedka posléze vystřídal ve vedení hostince Ferdinand Malý. Z oné doby je známo přesné rozložení jednotlivých místností hostince. Zcela vlevo bylo okno do pokoje, který byl dále spojen s kuchyní, která již měla okno do dvora. Vedle je možno vidět vchod ústící do vstupní chodby, kudy se dalo pokračovat po schodech do patra s byty či přímo na zahradu, kde se nacházela veranda, kuželna a samozřejmě, hned za dveřmi ven, také nezbytné záchody. Ještě před schody však vpravo vedly dveře do samotného hostince. První dvě okna vpravo vstupu patřily nálevně, zbývající tři pak dvěma hostinským místnostem. V zadní části s okny do zahrady se nacházela další kuchyně spolu s bytem hostinského. Dále vpravo směrem ke mlýnu navazovalo na hostinec skladiště mlynáře Hegra, které je ostatně možno spatřit i na přiloženém snímku. Dalším držitelem koncese na hostinskou živnost se stal sice Arnošt Vanderka, avšak hostinec nadále provozovali spíše nájemci, kterými postupně byli Ladislav Kučera, František Králík, Leopold Calábek a Inocenc Puček. V první polovině 30. let, kdy snímek vznikl, v domě také prodávala Františka Březinová základní potraviny a též zde bydlela trhovkyně se střižným zbožím Hedvika Paclová. Od roku 1933, kdy podnik převzal Leopold Calábek, se z poklidného hostince U Labutě stal hlučný noční podnik rušící okolní obyvatele hlasitou hudbou a nepřístojnostmi odcházejících i odjíždějících podnapilých hostí. Ovšem skutečný noční podnik včetně patřičného vnitřního zařízení udělal z hostince až Inocenc Puček, když zde v roce 1935 otevřel tzv. Dancing Šanghaj. Pučkův „šantán" si však podržel špatnou pověst i nadále a kvůli provozování podloudné prostituce si dokonce vysloužil úřední zákaz ženské obsluhy. Dnes však patří restaurace a pivnice U Labutě k vyhlášeným přerovským podnikům.

Petr Sehnálek

ZPRAVODAJ MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ, ČERVENEC–ZÁŘÍ 2021

Texty: Aleš Drechsler, Lada Galová, Kamila Hošková, Radim Himmler, Josef Chytil, Marta Jandová, Jarmila Klímová, Jan Lauro, Eva Lehnertová, Kamil Lukeš, Andrea Kopečková, Svatava Měrková, Jolana Plšková. Petr Sehnálek, Kristina Sehnálková, Zdeněk Schenk, Zdeněk Svěrák, Anna Sypěnová, Jana Trtíková a Lubomír Vyňuchal

Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově , KIS Přerov, SONS Přerov, Tomáš Bělka, Josef Kalenský, Petr Ludík, Jan Pořízek, Mojmír Skopalík a Jan Žůrek

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková

Vydalo Muzeum Komenského v Přerově, p.o., Horní nám. 7/7, 750 02 Přerov IČO: 00097969. Zaregistrováno MK ČR pod zn. MK ČR E 21496. Čtvrtletník - periodický tisk územního samosprávného celku. Vyšlo 2 . 7. 2021 v Přerově. Příští číslo vyjde 4. října 2021. Změna uveřejněného programu vyhrazena!

V rámci akcí pořádaných Muzeem Komenského v Přerově, p. o., budou pořizovány obrazové a zvukové záznamy za účelem prezentace organizátora akce. Muzeum Komenského v Přerově, p.o., nenese odpovědnost za záznamy pořízené a zveřejněné jinými subjekty. http://www.prerovmuzeum.cz/img/muze-um/GDPR/2018_05_Informace_o_zpracovani_osobnich_udaju_web.pdf.

Muzeum Komenského v Přerově je zřízeno a financováno Olomouckým krajem.